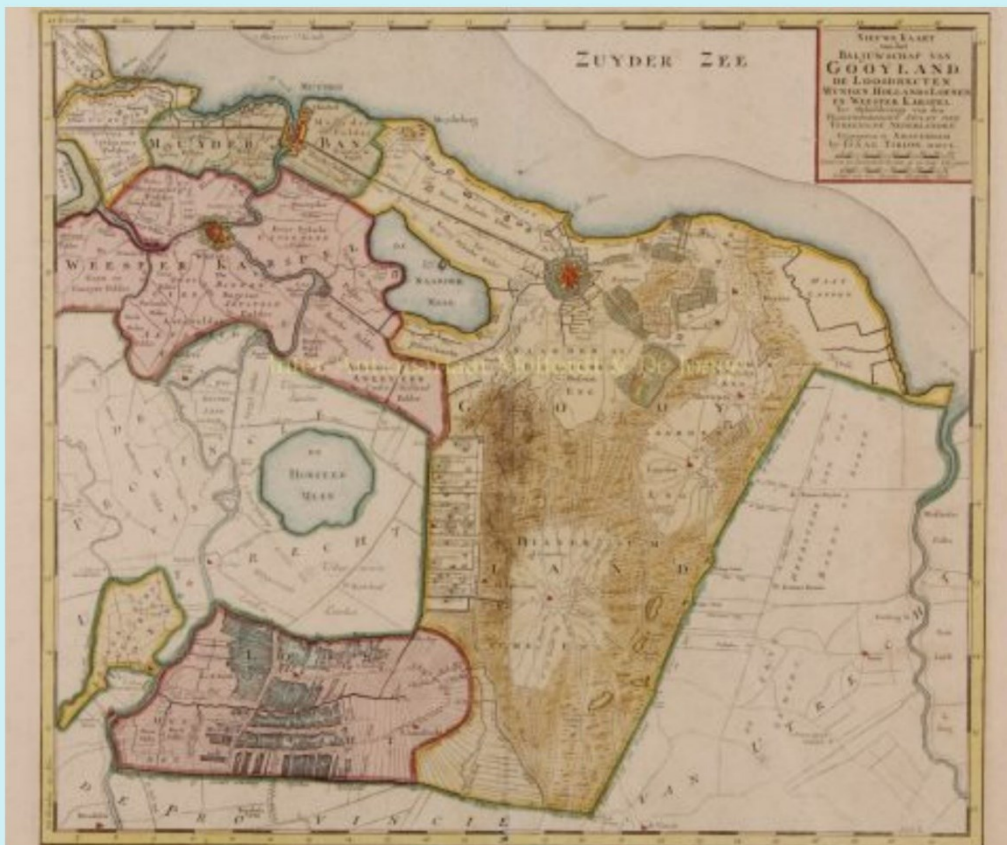

Gooise Sporen

2025 - 02

ngv Nederlandse
Genealogische
Vereniging
afdeling Gooiland

Afdelingsblad Gooiland, 2025 nr. 2

18 jun 2025

Inhoudsopgave

Van de voorzitter

Bestuursmededelingen van het secretariaat

Gooise Voorouders

Zoeken in de middeleeuwen

Genealogie en familiegeschiedenis vóór 1700

Historische Kring Kortenhoef

Lezing Rouwborden/epitafen in Nederland

NGV Evenement Familiegeschiedenis

Nederland door de eeuwen heen – enige handige tips van
Geneanet

Literatuur & Genealogie: Ons gaat het in ieder geval nog goed
(Ingrid Hoogendijk)

'Oorlog voor de rechter' – een nuttige handreiking van het KNHG

BHIC - Staten van oorlog

De families Bicker, Dedel en Roëll (Sperwershof) in 's-Graveland

Zoekhulp online kranten

De laatste ambachtsheer van Kortenhoef

Erfgoedfestival Makers in Gooi & Vecht

Evenementen in 2025

Ledenaantal

Colofon

Van de voorzitter

De eerste helft van 2025 zit er bijna op en als afdelingsbestuur zijn we niet ontevreden. Voor het eerst sinds de 'heropstanding' van de afdeling alweer meer dan tien jaar geleden hebben we voor de zomer niet twee maar drie lezingen georganiseerd (met een redelijke tot goede opkomst). We zijn doorgegaan met het organiseren van inleidingen familieonderzoek en stamboomsprekken in de diverse bibliotheken in onze regio (en zelfs daarbuiten). We hebben onze samenwerking met het Archief Gooi & Vechtstreek en de Seniorenvereniging Hilversum geïntensiveerd (met o.a. een gezamenlijk spreekuur in het Archief in Hilversum). Andere nieuwe initiatieven waren een workshop 'WieWasWie' en het afdelingsabonnement op de 'Kadasterviewer' (geïnteresseerden: meld je aan bij onze secretaris!). Helaas was er voor een bijeenkomst voor nieuwe leden te weinig animo. En natuurlijk ligt het tweede nummer van 'Gooise Sporen' nu voor je.

Begin september starten we natuurlijk weer met veel enthousiasme - kijk daarvoor in onze Agenda en Bestuursmededelingen. Tot die tijd hopen we dat je kunt genieten van een mooie zomer.

Voor velen is dat de tijd om hun genealogiehobby op een lager pitje te zetten. Sommigen zeggen zelfs expliciet: "Genealogie is vooral een winteractiviteit". Dat hoeft natuurlijk steeds minder. Met je laptop kun je op bijna iedere plek toegang hebben tot enorm veel archieven en andere relevante websites. Om te beginnen natuurlijk onze eigen website www.ngv.nl (die sinds de recente verhuizing van internetomgeving zeer veel sneller is!). Kijk maar eens goed wat bv. onze Academie doet (zo staan er al vijf podcastafleveringen voor je klaar), wat onze zusterafdelingen allemaal te bieden hebben of wat er te vinden is in onze publicaties in de afgelopen (bijna) tachtig jaar.

Maar je kunt natuurlijk ook je vakantie combineren met het brengen van een bezoek aan plekken die relevant zijn geweest voor je voorouders. Of een buitenlands archief bezoek, waar je normaal niet toe komt. Ook als je in eigen land blijft zijn er in heel veel regio's interessante activiteiten, zoals het Erfgoedfestival 'Makers in Gooi en Vechtstreek'.

Hoe dan ook, wij hopen dat je weer met veel plezier deze 'Gooise Sporen' zult lezen en dat we je zullen ontmoeten bij onze komende activiteiten. Om te beginnen op woensdagavond 10 september, wanneer Fred Van der Zwan een lezing zal geven over 'Rouwboarden in Nederland'.

Een fijne vakantieperiode toegewenst en blijf vooral gezond!

Bestuursmededelingen van het secretariaat

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur vergadert 27 augustus 2025.

Over onderwerpen waarvan je wilt dat het Bestuur die bespreekt, mail je de [secretaris](#).

Belangrijkste bestuursbesluiten april t/m half juni 2025

Het Bestuur brengt de cursus Stamboomonderzoek van het Archief Gooi en Vechtstreek onder de aandacht van leden en geïnteresseerden

Lezingen

Op woensdag 10 september is er van 20 – 22 uur weer een ledenbijeenkomst met een lezing in de Bethlehemkerk.

Spreker: Fred van der Zwan

Onderwerp: Rouwborden/epitafen in Nederland

Activiteiten na de zomer

In september verschijnt de volgende editie van Gooise Sporen. Nu alvast een opsomming van enkele activiteiten het komende half jaar:

- Lezing Familiegesciedenis (Inleiding Genealogie) in de bibliotheek Hilversum op donderdag **9 oktober** van 10 – 12 uur.
- Stamboomspreekuur 30 oktober in de bibliotheek Hilversum op donderdag **30 oktober** van 10 – 12 uur.
- Ledenbijeenkomst (ALV én lezing) op zaterdag **8 november** van 13.30 – 16.30 uur in de Bethlehemkerk.
- Lezing Familiegesciedenis (Inleiding Genealogie) in de bibliotheek Huizen op woensdag **19 november** van 10 – 12 uur.
- Stamboomspreekuur in de bibliotheek Huizen op maandag **8 december** van 14 – 16 uur.

Kadaster Archiefviewer

Bij genealogisch onderzoek krijg je soms te maken met huizen of land die voorouders in bezit hadden. De afdeling heeft voor haar leden een abonnement genomen op de Kadaster Archiefviewer. Daarmee

zijn eigenaren van onroerend goed op te sporen.

De regels zijn:

- Leden kunnen voor een periode van drie weken toegang krijgen tot een maximum van drie personen.
- Zij houden zich aan de voorschriften van het Kadaster.
- Aanmelden via de [secretaris](#). Deze stuurt een korte gebruiksaanwijzing, een inlognaam en een wachtwoord.

Meer informatie – ook over mogelijke cursussen – staat [hier](#) op de NGV-site.

Gooise Sporen via mail

Jullie krijgen via een Mededeling te horen wanneer een nieuwe editie te bekijken of te downloaden is. Een aantal leden heeft aangegeven het op prijs te stellen ons afdelingsblad als bijlage bij een mail toegestuurd te krijgen. Mocht je dat ook willen, meld het dan de [secretaris](#).

Cursus Stamboomonderzoek in het Streekarchief Gooi en Vechtstreek

Op vier opeenvolgende vrijdagmiddagen vanaf 3 oktober geeft het Streekarchief een gratis cursus Stamboomonderzoek van 14.00 – 15.30 uur.

Er is plaats voor een beperkt aantal personen. Het is een hands-on cursus, dus laptop (en aansluitsnoer) meenemen.

Aanmelden en meer informatie via info@archiefgooienvechtstreek.nl

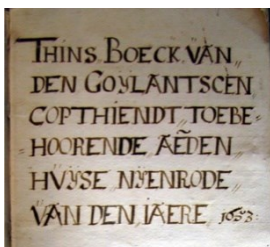
Duits schrift en Latijn in de parochieregisters

Omdat veel van onze voorouders hun oorsprong in Duitsland hebben, is het onontkoombaar dat we ooit te maken krijgen met aktes in Duits schrift. Ook zijn veel van onze voorouders rooms-katholiek (geweest).

Onze zusterafdeling Kempen- en Peelland heeft een digitale uitgave van hun tijdschrift De Twee Kwartieren gemaakt met achtergrond, oefenopgaven (en transcripties) in de verschillende soorten **Duits schrift**. Bovendien een tweede extra uitgave met handvatten hoe om te gaan met het **Latijn** uit de katholieke kerkboeken. Op verzoek stuurt de [secretaris](#) jullie deze editie(s) toe.

Gooise Voorouders

[Dik Jager]

Voor leden (en niet-leden) met voorvaders en -moeders in 't Gooi is er goed nieuws!

Ons gewaardeerd lid **Jan Schipper** heeft zijn werk over de bevolking van het Gooi in de 16de tot en met het begin van de 19de eeuw aangepast en aangevuld.

Op zijn [site](#) vinden jullie uiteraard zijn bestand over de **Koptienden** van Gooiland (een lokale belasting in natura) met daarbij een

handreiking voor genealogisch gebruik.

Misschien nog belangrijker voor genealogen zijn de **Bevolkingsreconstructies** van Blaricum, Laren, Hilversum en Huizen. Veel gezinnen met bronvermelding en vindplaatsen in allerhande akten zijn daar te vinden.

Aart Gijsbertsz Hogenbirk

Aart Gijsbertsz Hogenbirk
geb. in 1759 te Oud Loosdrecht.

- Vader:
Gijsbert Jacobsz Hogenbirk, zn. van Jacob Teunis Hogenbirk en Grietje Gerits Schipper alias Altemooi,
geb. in 04-1731,
Diender, Dienaar van Justitie te Loosdrecht,
ovl. op 07-10-1806 te Nieuw Loosdrecht; 75 jr 6 mnd; nalatende 3 kinder,
Loosdrecht-Overledenen; Nieuw Loosdrecht, 07-10-1801: biljet aan Aart Hogenbirk tot begravene van het Lijk van Gijsbert Hogenbirk overleden in Nieuw Loosdrecht in den ouderdom van 75 1/2 jaar nalatende Weduwe, 3 kinderen en 1 kleinkind uit TWEE huwelijken,
relatie (2) met zijn achternicht Meijnsje Jacobs Vlaanderen,
tr. (1) op 05-05-1754 te Nieuw-Loosdrecht met
- Moeder:
Jannetje Aarts Dolman,
geb. op 12-03-1724 te Oud Loosdrecht,
ged. op 12-03-1724 te Oud Loosdrecht; dgt. Grietje Tijmens,
Ouders: Aert Tijmensz Dolman en Anna Barends Hoogvelt.

Contact Jan Schipper: info@genealogie-huizen.nl

Zoeken in de middeleeuwen

Met ingang van 10 mei is een databank beschikbaar die een opstap biedt voor het zoeken naar familieleden in de Middeleeuwen. Dit zogenaamde 'Middeleeuws Vlechtwerk' bevat ca. 140.000 personen die vóór 1700 zijn geboren en waarvan de afstamming teruggaat tot vóór 1550. Daarbij is geen sprake van dubbelingen. Bovendien kan ook op bijnaam (alias) worden gezocht en kent elke vermelding een gedegen bronvermelding. Een aanvulling of verbetering is welkom.

Klik hier voor
[Middeleeuws Vlechtwerk](#)

Genealogie en familiegeschiedenis vóór 1700

Tijdens de lezing op 7 mei sprak Robert Keurttjes over nuttige bronnen vóór 1700. Willen we verder terug in de tijd met ons onderzoek krijgen we er vroeg of laat mee te maken dat er geen DTB-registers meer zijn. Toch is er dan vaak nog wel het één en ander te vinden. Denk b.v. aan schepenbankregisters en verschillende soorten belastingen.

In plaats van persoonsregistratie krijgen we te maken met zaken rond bezit en vermogen.

Omdat de bronnen van streek tot streek erg kunnen verschillen zal in deze lezing naast wat voorbeelden ook ingegaan worden op wat algemene zaken die je kunnen helpen met het vinden van bronnen.

Het is b.v. van belang om een idee te hebben wie waarvoor verantwoordelijk was en wie welke rechten had.

Veel van die bronnen kunnen naast de DTB-registers ook al gebruikt worden om familiegeschiedenis te schrijven. Waar woonden je voorouders en wat was hun status in de gemeenschap?

Hiernaast staan drie zogenaamde 'stadcommen'. Dat zijn kisten waarin de schepenbanken in de 16^e t/m de 18^e eeuw hun archieven bewaarden.

Robert Keurntjes is naast afgestudeerd filosoof ook meubelmaker en gesprekspartner. Zo'n veertig jaar beoefent hij genealogie en doet lokaal historisch onderzoek. Zijn site staat [hier](#).

Historische Kring Kortenhoef

Op de website van de Historische Kring www.hk-kortenhoef.nl vind je onder het kopje 'Genealogie' drie nieuwe pagina's: Familiestambomen, Genealogische boeken en Links (naar andere historische kringen, genealogische websites en archieven).

Op Familiestambomen o.a. de top 100 van familienamen. Door op een familienaam te klikken krijg je een overzicht van alle personen met die familienaam. Je kunt dan weer een persoon selecteren. Als je dan vervolgens op het tabblad 'Voorouders'

klikt dan krijg je een kwartierstaat te zien van deze persoon.

Onder het kopje 'Plaatsen' vind je de canons van de gemeentes Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef in de vorm van een tijdlijn met belangrijke gebeurtenissen.

Onder het kopje 'Bijzondere Verhalen' kun je de geschiedenis lezen van enkele personen die belangrijk zijn geweest voor onze gemeentes. Door in de foto op het pijltje te klikken kom je bij de verhalen over de betrokken persoon.

Eén van die verhalen gaat over de laatste ambachtsheer van Kortenhoef, zie verderop.

Ook vind je op de webpagina een nieuwe button 'Links'. Indien je deze aanklikt krijg je een aantal links naar interessante pagina's waaronder alle Historische kringen in onze omgeving.

Veel plezier met het bezoek aan de vernieuwde pagina's.

(Het geheel is nog niet volledig en zal in de loop der tijd nog uitgebreid worden. Heb je interesse aan het meewerken aan deze uitbreiding of ideeën voor interessante toevoegingen kom dan eens langs op één van onze werkavonden (dinsdag en woensdag) of de laatste zaterdagmiddag van de maand. Ook zijn wij op de vrijdagmorgen aanwezig. Dan is de kans ook groot dat je onze webmaster kan ontmoeten die de genealogische pagina heeft samengesteld.)

Lezing Rouwborden/epitafen in Nederland

Tijdens onze volgende bijeenkomst op 10 september 2025 zal Fred van der Zwan een lezing houden over "Rouwborden/epitafen in Nederland" en wat deze kunnen betekenen voor genealogen.

*Rouwborden/epitafen in Nederland
n.a.v. de artikelen in GENS NOSTRA nummer
3 en 4 van 2024*

NGV Evenement Familiegesciedenis

De afdeling Rijnland en Kennemerland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) organiseert op zaterdag 27 september in de Hooglandse Kerk te Leiden het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025.

Tijdens dit evenement wordt de verbinding gelegd tussen onze familiegesciedenis, en de nationale, regionale, lokale, sociale, en economische geschiedenis. De geschiedenis van onze families is daarmee immers sterk verbonden. Met kennis over de aspecten van de nationale - en vaak ook internationale - geschiedenis kunnen wij ons een beter beeld vormen van hoe en waar onze voorouders leefden, waarom ze zich van elders hier vestigden, en hoe hun leven in hun (nieuwe) woonplaats vorm kreeg. Familiegesciedenis wordt daarmee meer dan het verzamelen van zoveel mogelijk namen en datums om daarmee zover mogelijk terug te komen in de tijd.

Het programma van het Evenement bestaat uit twee componenten. Enerzijds een viertal lezingen met als thema 'Vrouwen en hun verborgen verleden', de presentatie van deel 2 in de serie 'Verhalen over Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders', en de verkiezing van de beste publicatie of activiteit in 2025 op het gebied van familiekunde, genetica en/of heraldiek, de zgn. Schepperle Award. Anderzijds zal er gedurende de dag een markt zijn waar historische verenigingen en archiefdiensten uit de regio, een aantal specifieke afdelingen van de NGV, en enkele verwante organisaties hun activiteiten zullen presenteren aan het publiek.

Het thema voor de lezingen is gekozen, omdat tot relatief kort geleden niet alleen vrouwen in de 'grote' geschiedenis maar ook vrouwen in de familiegesciedenis nauwelijks aandacht kregen. In onze geschiedenisboekjes spelen mannen nog steeds de hoofdrol, terwijl de invloed van vrouwen in die geschiedenis én in de familiegesciedenis weinig tot geen aandacht krijgt.

Voor vrouwen in de 'grote' geschiedenis begint sinds de jaren 1970 meer aandacht te groeien, maar de rol van vrouwen in de familiegesciedenis is nog steeds onderbelicht. En dat terwijl vrouwen - door hun voortdurende aanwezigheid in huis - lange tijd de meeste invloed hadden op de opvoeding van de kinderen en ook vaak zorgden voor het 'cement' binnen families. Ook familie verhalen worden vaker door vrouwen dan door mannen doorgegeven aan de volgende generaties.

Met het gekozen thema wil de organisatie van het NGV Evenement graag helpen vrouwen in de familiegesciedenis meer voor het voetlicht te brengen.

Lezingen:

- 'Moeders des Vaderlands' (16e-18e eeuw) door Femke Deen
- 'Van liefdadigheid naar abortusstrijd' (19e eeuw) door Agnes van Steen

- 'De vele gezichten van vrouwen in verzet' (20e eeuw) door Mart van der Wiel
- 'Het leven van de Leidse fabrieksmeisjes' (19e-20e eeuw) door Cor Smit

Op het eerste gezicht zijn dit vrij algemene onderwerpen in de geschiedenis van vrouwen, maar de activiteiten van de betreffende vrouwen hadden wel degelijk invloed op de geschiedenis van hun families en soms ook op de loop van de geschiedenis. Hoe, dat horen we tijdens de lezingen. De organisatie van het Evenement hoopt onderzoekers aan te zetten tot meer aandacht voor de geschiedenis van hun voormoeders en hun rol binnen de familie en het maatschappelijk leven.

Meer informatie over deze dag vindt u op de website van de [NGV-afdeling Rijnland en Kennemerland](#)

Contactpersonen: Ank Poland (redactie-ryn@ngv.nl) en Sytske Visscher (secretaris-ryn@ngv.nl)

Bijlage: [programma NGV Evenement Familiegesciedenis 2025](#)

Nederland door de eeuwen heen – enige handige tips van Geneanet

[Louis Heinsman]

Het blijft altijd een lastige keuze als je wilt noteren in welke plaatsen je voorouders geleefd hebben: kies je voor de huidige naam en indeling óf die van het moment waarop geboorte, huwelijk of overlijden plaatsvond.

Stel dat het om Loosdrecht gaat: vóór 2002 ging het om de gelijknamige gemeente in de provincie Utrecht; daarna om een dorp in de Noord-Hollandse gemeente Wijdmeren; binnenkort waarschijnlijk om een dorp in de gemeente Hilversum.

Nog complexer is het als het je voorouder uit Breukeleveen komt, dat nu nog een onderdeel is van de gemeente Wijdmeren. Bij de vorming van de gemeenten in 1811 was het even een zelfstandige gemeente. In 1812 werd het samengevoegd met de gemeenten Nieuw-Maarsseveen, Oud-Maarsseveen en Tienhoven onder de naam Tienhoven. In 1818 ging Breukeleveen deel uitmaken van de gemeente Breukelen-Sint Pieters. In 1949 kwam het bij de nieuwgevormde gemeente Breukelen en in 1989 werd Breukeleveen in het kader van een herindeling bij de gemeente Loosdrecht gevoegd. En binnenkort zal het waarschijnlijk een buurtschap van de gemeente Hilversum zijn.

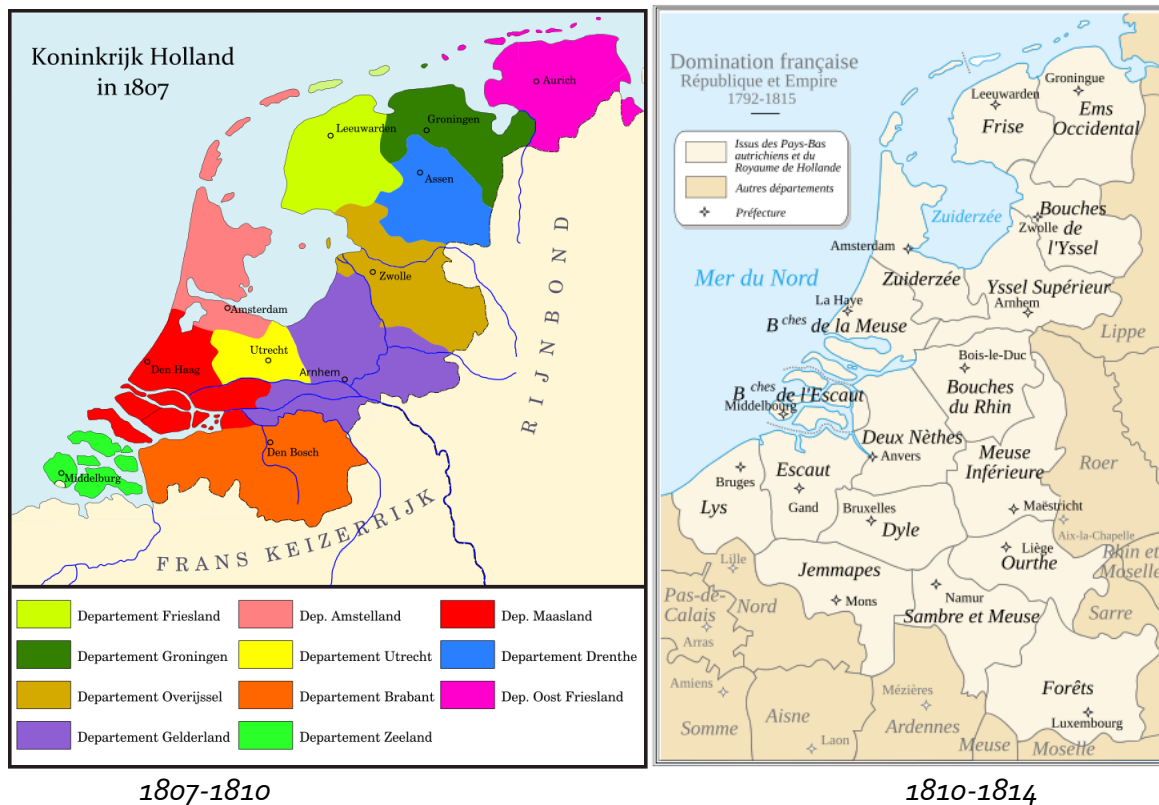
Voor je familiegesciedenis betekent dat ook allemaal verschillende plekken van de Burgerlijke Stand.

[Overigens ook voor de indeling in NGV-afdelingen op basis van postcodes: slechts een klein deel van Breukeleveen valt onder de afdeling Gooiland, de rest onder de afdeling Utrecht]

Helemaal lastig wordt het als je nog verder teruggaat in de tijd. Een goed genealoog moet ook een goed historicus zijn.

Recentelijk verscheen er op de website van het van oorsprong Franse Geneanet (sinds 2021 onderdeel van Ancestry) een aardig artikel dat de voornaamste fases in de geschiedenis van wat nu Nederland kort weergeeft, inclusief kaarten van het gebied: "[Zoek je voorouders in Nederland](#)".

Zo zie je dat er van 1807 tot 1810 een Koninkrijk Holland bestond, waar het huidige Limburg en Zeeuws-Vlaanderen geen deel van uitmaakten, maar wel het (nu Duitse) Oost-Friesland. Daarna werd het hele gebied bij het Franse Keizerrijk gevoegd en vormden de huidige provincies Noord-Holland en Utrecht grofweg het 'Zuiderzeedepartement'.

Het Geneanet-artikel komt tot de volgende indeling:

- [De Bourgondische Nederlanden in 1433](#)
- [De Verenigde Provinciën in 1581](#)
- [De indeling van Nederland in de Franse tijd \(1795-1815\)](#)
- [Koninkrijk der Nederlanden in 1815](#)
- [Koninkrijk der Nederlanden in 1839](#)
- [Nederland sinds 1890](#)

Verder noemt het nog twee bronnen van informatie:

- [Topographisch bureau Topotijdreis van het Kadaster](#))
- [Topografisch bureau](#) (uitmondend in de [Topotijdreis](#) van het Kadaster)
- [Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden](#)

Als voorbeeld hierbij de informatie over Breukeleveen uit het Woordenboek (deel 2 uit 1840) en de 'Kraijenhofkaart' (1798-1822) in de Topotijdreis.

BREUKELERVEEN, **BREUCKELERVEEN**, **BREUKELVEEN** of **BREUKELERVEEN**, heerl. in het *Nederkwartier* der prov. *Utrecht*, arr. *Utrecht*, kant. *Loenen*, gem. *Breukelen-St.-Pieters*; palende N. aan Loosdrecht, Z. O. en Z. aan Tienhoven, W. aan de heerl. Breukelen-St.-Pieters.

Zij bevat het geh. **Breukelerveen** en eenige verstrooid liggende huizen. De inw. behooren kerkelijk onder *Tienhoven*.

Het geh. **BREUKELERVEEN** ligt 2 u. N. N. W. van Utrecht, 1 u. Z. van Loenen, $\frac{1}{2}$ u. O. van Breukelen.

Het wapen dezer heerl. bestaat uit een in tweeën gedeeld schild, de bovenhelft van zilver, beladen met 3 boompjes; de andere helft van sinopel (groen), beladen met een hert van keel (rood), vliegende naar de linkerhand.

BREUKELERVEEN, pold. in het *Nederkwartier* der prov. *Utrecht*, arr. *Utrecht*, kant. *Loenen*, gem. *Breukelen-St.-Pieters*, in de heerl. *Breukelerveen*.

Deze pold. wordt, gecombineerd met *Tienhoven* en de *Weerkampen-van-Loosdrecht*, door molens drooggehouden.

Literatuur & Genealogie: Ons gaat het in ieder geval nog goed (Ingrid Hoogendijk)

[Dik Jager]

*Figuur 1 Boekomslag (c) 2018
Uitgeverij Thomas Rap*

Enkele weken geleden vierden wij onze bevrijding van de Duitsers door de Amerikanen, Engelsen, Polen en Canadezen. Een aantal landverhuizers die naar Pruisen emigreerden, werden 'bevrijd' door de Russen. De schrijfster **Ingrid Hoogendijk** vertelt in dit boek het verhaal van het gezin van haar grootouders van vaders kant. Hoe ze in het noordoosten van Duitsland terecht kwamen en wat deze bevrijding voor gevolgen had.

De van oorsprong Rotterdamse familie bestaat in 1920 behalve de ouders **Michiel Hoogendijk** en **Johanna van Linschoten** uit vijf kinderen: Truus, Teuntje, Jo, Pieter en Ali. Michiel is stoffenhandelaar en maakt wat fortuin na de 1^e Wereldoorlog. Hij laat zich uitbetalen in onroerend goed: een wat vervallen slot Halbau in Oost-Pruisen. Om het gezin te huisvesten koopt hij ook het landgoed Peterkau (West-Pruisen) vlak bij Königsberg, het huidige Kalinograd. Daar ziet hun jongste zoon Jan het levenslicht. Al gauw ruilt Michiel Peterkau in voor een 'riddergoed' genaamd Schakenhof. Daar houdt hij zich bezig met het fokken van paarden en koeien en met het verbouwen van allerlei gewassen. Op Schakenhof wordt hun jongste dochter Cobi geboren (figuur 2). De auteur krijgt na het overlijden van deze tante Cobi veel brieven in handen, onder andere die van haar vader Pieter. In het boek verbindt zij die brieven met het lokale leven in Oost-Pruisen en met het wereldgebeuren vlak voor, tijdens en vlak na de 2^e Wereldoorlog.

Geneagrammen en foto's

De familierelaties zijn eenvoudig. Vandaar dat er in eerste instantie voor gekozen is de geneagrammen, de stamreeks en de parenteel met het genealogieprogramma **Aldfaer** te vervaardigen. Het exporteren van het geneagram met foto's geeft echter een te slechte kwaliteit. Daarom is voor het geneagram gekozen voor **GensDataPro**-uitvoer. Alle portretfoto's komen uit het besproken boek met toestemming van de uitgever Thomas Rap te Amsterdam.

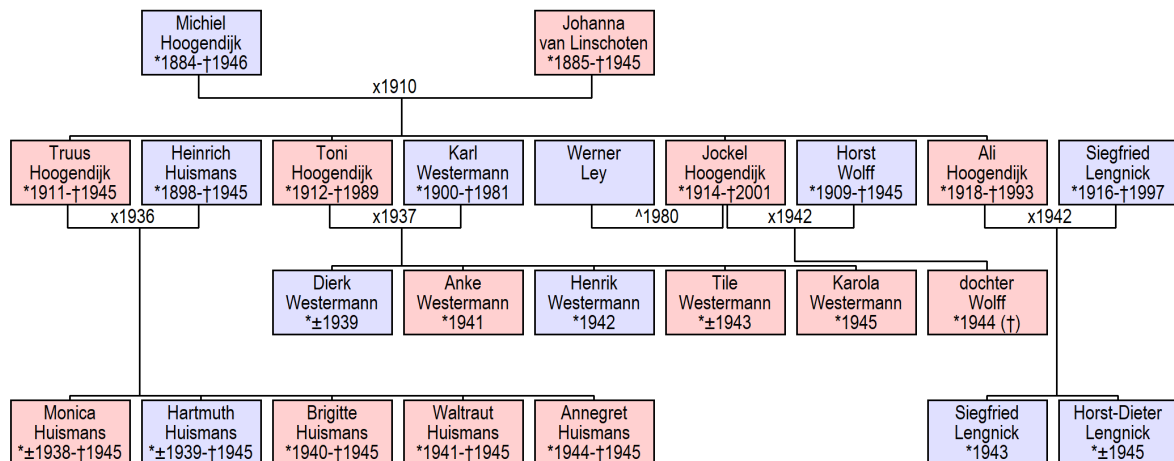
Michiel en Johanna

De vader van Michiel is smid; na een ongeluk begint hij een lappen- en stoffenhandeltje. Michiel bouwt dit bedrijf uit en wordt vennoot in een internationale stoffen- en textielhandel. In 1910 huwt hij **Johanna van Linschoten**, kind uit een streng protestants gezin van 14 kinderen. Later op Schakenhof heeft hij veel mensen in dienst. Hij moet er moeite voor doen de zaak draaiende te houden. Het klimaat is hem soms gunstig, soms ongunstig gezind. Met zijn secretaresse Anna Podgurski heeft hij een verhouding, dit tot verdriet en woede van zijn kinderen. Johanna is de opofferende vrouw die het gezin met

Het gezin

Michiel stuurt zijn zoon Pieter enkele jaren later naar Nederland om rechten te studeren aan de VU om op die manier de Duitse dienstplicht te ontlopen.

Figuur 2 Het gezin

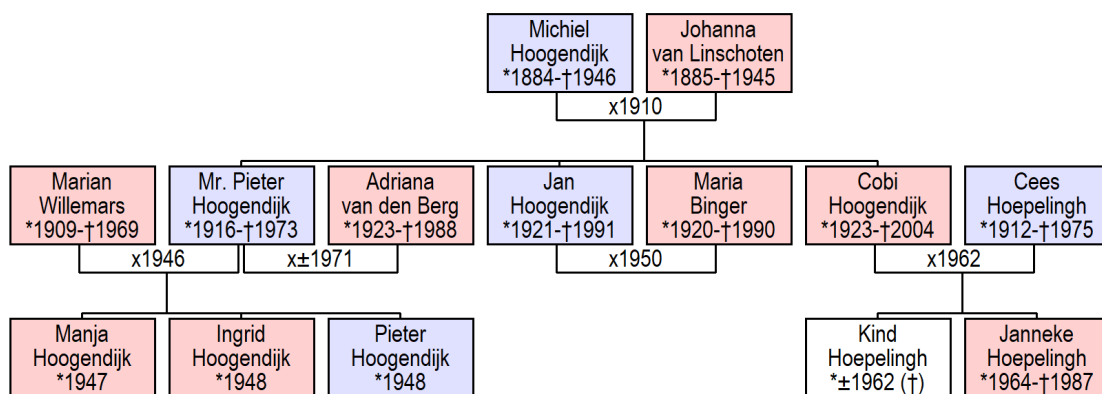

Figuur 3 De vier oudste zussen

De zusjes geven hoog op van de Duitse oorlogsverrichtingen en kapittelen in hun brieven Pieter tijdens zijn Nederlandse verblijf over zijn anti-Duitse houding.

In Nederland meldt Pieter in verband met de mobilisatie eind augustus 1939 zich voor de eerste oefening van de Nederlandse dienstplicht. Hij krijgt daarna studieverlof. In februari 1940 verzoekt hij als reserveofficier na zijn studie aan de KMA te beginnen. Het mei-offensief van de Duitsers zorgt ervoor dat dit niet doorgaat. Als buitenlander wordt Michiel een tijd gevangen gezet.

Pieter krijgt veel brieven van zijn familie over hoe het daar in Oost-Pruisen toegaat. Van sommige zussen krijgt hij de wind van voren: hij zou eens in het Duits moeten schrijven. Michiel moet produceren voor het Duitse leger: voedsel en paarden.

Figuur 4 De broers en jongste zus

De Russen komen

Het leven is zwaar op Schakenhof. In januari 1945 vallen de Russen Oost-Pruisen binnen. Er komt een exodus op gang: honderdduizenden burgers en soldaten proberen naar het Westen te vluchten in zogeheten 'trecks', konvooien van mensen en dieren (figuur 5). De weg westwaarts is echter afgesneden: duizenden worden zonder onderscheid neergeschoten en verkracht. Bij een temperatuur van -20 °C dan maar noordwaarts, richting Oostzee. Honderden verdrinken als ze door het ijs zakken.

Figuur 5 Een treck in 1945 (bron: Bundesarchiv_Bild_146-1976-072-o)

Van degenen die niet weg kunnen komen, pleegt een deel zelfmoord. Zoals het hele gezin van Truus en Heinrich, dat op 26 januari samen met honderden anderen zich op het kerkhof van Rastenburg, 100 km ten zuidoosten van Schakenhof, het leven beneemt. Cobi ondergaat vernederingen en verkrachtingen, maar dank zij haar verpleegstersopleiding kan ze in leven blijven. Bijna twee jaar weet de familie niet van elkaar of ze nog leven of overleden zijn. Oost-Pruisen telt in die tijd circa 2,6 miljoen inwoners. Meer dan 300.000 vluchtelingen kwamen om tijdens de oorlogsmaanden in 1945 en 800.000 burgers wisten Oost-Pruisen te ontvluchten.

Teuntje heeft het erg moeilijk: haar man Karl zit in Amerikaanse krijgsgevangenschap. Michiel wordt door de Russen gevangen genomen evenals Johanna. Ali en haar man hebben via Gdansk weten te ontkomen evenals Jan. Johanna en Jo komen in een Pools ziekenhuis terecht. Johanna overlijdt daar aan tyfus, Jo is jaren ziek, maar overleeft het wonderwel. Eind 1946 wordt ze door Ali opgehaald. Jaren later blijkt dat omstreeks diezelfde tijd vader Michiel in een kamp in de Oeral is overleden.

Parenteel van Michiel Arie Hoogendijk (Aldfaer)

1 Michiel Arie Hoogendijk is geboren op 26-09-1884 in Capelle aan den IJssel, zoon van Jan Hoogendijk en Geertrui Sigmond.

Michiel is overleden op 09-11-1946 in Moschga (Rusland), 62 jaar oud. Michiel trouwde (1), 26 jaar oud, op 23-11-1910 in Capelle aan den IJssel met **Johanna Cornelia van Linschoten**, 25 jaar oud.

Johanna is geboren op 22-08-1885 in Kralingen, dochter van Pieter van Linschoten en Teuntje Johanna van Leeuwen. Johanna is overleden op 29-09-1945 in Braunsberg (Polen), 60 jaar oud. Michiel begon een relatie (2), 38 of 39 jaar oud, in 1923 met **Anna Podgurski**. Anna is overleden in 03-1943 in Schakenhof (Rusland). Zij is aldaar

begraven.

Kinderen van Michiel en Johanna:

- 1 **Geertrui (Truus) Hoogendijk**, geboren op 08-08-1911 in Rotterdam. Volgt 1.1.
- 2 **Teuntje Johanna (Toni) Hoogendijk**, geboren op 13-11-1912 in Rotterdam. Volgt 1.2.
- 3 **Jo (Jockel) Hoogendijk**, geboren op 01-07-1914 in Rotterdam. Volgt 1.3.
- 4 **Pieter Hoogendijk**, geboren op 11-04-1916 in Rotterdam. Volgt 1.4.
- 5 **Alida Cornelia (Ali) Hoogendijk**, geboren op 19-09-1918 in Rotterdam. Volgt 1.5.
- 6 **Jan Hoogendijk**, geboren op 14-12-1921 in Peterkau (Polen). Volgt 1.6.
- 7 **Cobi Hoogendijk**, geboren op 19-09-1923 in Schakenhof (Rusland). Volgt 1.7.

1.1 Geertrui (Truus) Hoogendijk is geboren op 08-08-1911 in Rotterdam. Truus is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), 33 jaar oud. Truus trouwde, 24 of 25 jaar oud, in 1936 in Schakenhof (Rusland) met **Heinrich Huismans**, 37 of 38 jaar oud. Heinrich is geboren op 17-06-1898 in Keulen. Heinrich is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), 46 jaar oud.

Kinderen van Truus en Heinrich:

- 1 **Monica Huismans** [1.1.1], geboren omstreeks 1938. Monica is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), ongeveer 7 jaar oud.
- 2 **Hartmuth Huismans** [1.1.2], geboren omstreeks 1939. Hartmuth is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), ongeveer 6 jaar oud.
- 3 **Brigitte Huismans** [1.1.3], geboren op 08-06-1940. Brigitte is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), 4 jaar oud.
- 4 **Waltraut Huismans** [1.1.4], geboren op 17-10-1941 in Keulen. Waltraut is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), 3 jaar oud.
- 5 **Annegret-Alida (Annegret) Huismans** [1.1.5], geboren op 05-10-1944. Annegret is overleden op 26-01-1945 in Rastenburg (Polen), 3 maanden oud.

1.2 Teuntje Johanna (Toni) Hoogendijk is geboren op 13-11-1912 in Rotterdam. Toni is overleden op 12-09-1989 in Bad Kreuznach, RP, DEU, 76 jaar oud. Toni trouwde, 24 jaar oud, op 12-08-1937 in Schakenhof (Rusland) met **Karl Westermann**, 37 jaar oud. Het kerkelijk huwelijk vond plaats op 13-08-1937 in Schakenhof (Rusland). Karl is geboren op 14-04-1900 in Wanne Eickel. Karl is overleden in 1981 in Bad Kreuznach, 80 of 81 jaar oud.

Kinderen van Toni en Karl:

- 1 **Dierk Westermann** [1.2.1], geboren omstreeks 1939.
- 2 **Anke Westermann** [1.2.2], geboren op 11-02-1941 in Neuzelle.
- 3 **Henrik Westermann** [1.2.3], geboren op 02-07-1942.
- 4 **Tile Westermann** [1.2.4], geboren omstreeks 1943.
- 5 **Karola Westermann** [1.2.5], geboren op 26-03-1945 in Oranienstein.

1.3 Jo (Jockel) Hoogendijk is geboren op 01-07-1914 in Rotterdam. Jockel is overleden op 02-07-2001 in Bad Kreuznach, 87 jaar oud. Jockel trouwde (1), 28 jaar oud, op 21-11-1942 in Schakenhof (Rusland) met **Horst Wolff**, 33 jaar oud. Horst is geboren op 02-10-1909 in Danzig (Polen). Horst is overleden op 27-06-1945 in Brunswijk, 35 jaar oud. Jo ging samenwonen (2), ongeveer 66 jaar oud, omstreeks 1980 met **Werner Ley**.

Kind van Jockel en Horst:

- 1 **dochter Wolff** [1.3.1], levenloos geboren dochter, geboren op 19-05-1944 in Gerdauen, Ka (Rusland). Zij is begraven in Schakenhof (Rusland).

1.4 Pieter Hoogendijk is geboren op 11-04-1916 in Rotterdam. Pieter is overleden op 01-03-1973 in Rheden, 56 jaar oud.

Pieter trouwde (1), 29 jaar oud, op 04-04-1946 in Kralingen met **Agatha Geertruida Maria (Marian) Willemars**, 37 jaar oud. Marian is geboren op 13-01-1909 in Barneveld. Marian is overleden op 06-10-1969 in Arnhem, 60 jaar oud. Zij is gecremeerd in 10-1969 in Dieren. Pieter trouwde (2), ongeveer 55 jaar oud, omstreeks 1971 met **Adriana Theodora van den Berg van Saparoea**, ongeveer 48 jaar oud. Adriana is geboren op 13-09-1923 in Princenhage. Adriana is overleden op 06-10-1988, 65 jaar oud. Zij is begraven op 10-10-1988 in Grave.

Kinderen van Pieter en Marian:

- 1 **Manja Hoogendijk** [1.4.1], geboren in 1947.
- 2 **Ingrid Hoogendijk** [1.4.2], geboren in 12-1948.
- 3 **Pieter Hoogendijk** [1.4.3], geboren in 12-1948.

1.5 Alida Cornelia (Ali) Hoogendijk is geboren op 19-09-1918 in Rotterdam. Ali is overleden op 14-06-1993 in Neurenberg, , 74 jaar oud. Ali trouwde, 23 jaar oud, op 24-07-1942 in Damerau (Rusland) met **Siegfried Oskar Ulrich (Siegfried) Lengnick**, 26 jaar oud. Het kerkelijk huwelijk vond plaats op 24-07-1942 in Schakenhof (Rusland). Siegfried is geboren op 09-01-1916 in Gerdauen (Rusland). Siegfried is overleden op 23-04-1997 in Neurenberg.

Kinderen van Ali en Siegfried:

1 Siegfried Lengnick [1.5.1], geboren in 06-1943.

2 Horst-Dieter Lengnick [1.5.2], geboren omstreeks 1945.

1.6 Jan Hoogendijk is geboren op 14-12-1921 in Peterkau (Polen). Jan is overleden op 31-01-1991 in Krefeld, 69 jaar oud. Jan trouwde, 28 jaar oud, op 15-02-1950 in Krefeld met **Maria Christine (Maria) Binger**, 29 jaar oud. Maria is geboren op 30-12-1920 in Krefeld. Maria is aldaar overleden op 25-12-1990, 69 jaar oud.

1.7 Cobi Hoogendijk is geboren op 19-09-1923 in Schakenhof (Rusland). Cobi is overleden op 06-01-2004 in Driebergen, 80 jaar oud. Cobi trouwde, 38 jaar oud, op 25-06-1962 in Amsterdam met **Cornelis Jacobus (Cees) Hoepeling**, 50 jaar oud. Cees is geboren op 18-01-1912 in Amsterdam. Cees is overleden op 25-12-1975 in Amsterdam, 63 jaar oud.

Kinderen van Cobi en Cees:

1 Kind Hoepelingh [1.7.1], geboren omstreeks 1962. Kind is na drie dagen overleden.

2 Janneke Hoepelingh [1.7.2], geboren op 23-05-1964 in Amsterdam. Janneke is overleden in 1987, 22 of 23 jaar oud.

Stamreeks van de auteur Ingrid Hoogendijk

Het geslacht Hoogendijk

I. **Adriaen**, geb. vóór 1449.

II. **Plonis Adriaensz**, geb. vóór 1442, † na 1481. Tr. NN.

- III. **Adriaan Plonisz**, geb. vóór 1474, molenmeester, † vóór 1540. Tr. NN.
- IV. **Arie Ariensz. Plonen**, geb. ca. 1490, † vóór 1541. Tr. NN.
- V. **Arie Ariensz**, geb. ca. 1520, † 1553, tr. ca. 1545 **Trijntje Snoey**, geb. vóór 1529, † na 1575, dr. van Arie Snoey
- VI. **Arie Ariensz**, geb. ca. 1546, † vóór 31 mei 1594. Tr. NN.
- VII. **Floris Adriaensz**, geb. ca. 1575, heemraad, † 12 mei 1628, begr. Ouderkerk aan den IJssel, 15 mei 1628, tr. **Duyfgen Cornelisdr.**, geb. ca. 1575, begr. Ouderkerk aan den IJssel, 28 jan. 1620, dr. van Cornelis Cornelisz.
- VIII. **Willem Florisz**, geb. 1600, † na 1630, tr. 1620 **Maritgen Herbertsdr**, dr. van Herbert Gerrits en Haesgen Luyte.
- IX. **Willem Hoogendijk**, geb. Capelle aan den IJssel, 1630, scheepstimmerman, scheepsbouwer, werfeigenaar, schout, † Capelle aan den IJssel, 13 okt. 1719, tr. **Grietje van der Leeuw**, geb. 1630, † Capelle aan den IJssel, 24 nov. 1713, dr. van Cornelis en Neeltgen van der Sijde.
- X. **Cornelis Hogendijk**, ged. Capelle aan den IJssel, 20 april 1670, scheepsbouwer, werfeigenaar, armmeester, schepen, ambachtsbewaarder van Capelle, † Capelle aan den IJssel, 27 sept. 1740, tr. Capelle aan den IJssel, 14 febr. 1694 **Ariaantje van Kralingen**, ged. Kralingen, 22 jan. 1673, † Capelle aan den IJssel, 12 aug. 1728, dr. van Eewout van Cralingen en Arijantje Hartichsveld.
- XI. **Johannes Hoogendijk**, ged. Capelle aan den IJssel, 18 maart 1708, begr. aldaar 16 mei 1787, tr. Capelle aan den IJssel op 27 maart 1735 met **Catharina Verheul**, ged. Pernis, 25 januari 1701, † Capelle aan den IJssel, 24 aug. 1779, begr. aldaar 28 aug. 1779, dr. van Jan Cornelisz. Verheul en Trijntje Ariensdr. Palsrock.
- XII. **Cornelis Hoogendijk**, ged. Capelle aan den IJssel, 10 nov. 1745, † ald. 19 dec. 1831, tr. Capelle aan den IJssel, 6 aug. 1785 **Maria Lans**, ged. Capelle aan den IJssel, 22 dec. 1754, † ald. 11 jan. 1839, dr. van Willem Ariensz. Lans en Belia van Beest.
- XIII. **Willem Hoogendijk**, geb. Capelle aan den IJssel, 5 sept. 1795, scheepstimmerman, timmerman, diaken, † Capelle aan den IJssel, 14 nov. 1875, tr. Capelle aan den IJssel, 7 dec. 1816 **Adriana Hoogerwaard**, geb. Capelle aan den IJssel, 30 juni 1795, † ald. 23 nov. 1874, dr. van Jan Hoogerwaard en Beatrix Ooms.
- XIV. **Cornelis Hoogendijk**, geb. Capelle aan den IJssel, 17 jan. 1818, timmerman, † Capelle aan den IJssel, 12 jan. 1868, tr. Capelle aan den IJssel, 19 juli 1845 **Alida Schilt**, geb. Capelle aan den IJssel, 1 juli 1821, † ald. 5 juni 1902, dr. van Daam Schilt en Wijna Staalman.
- XV. **Jan Hoogendijk**, geb. Ouderkerk aan den IJssel, 21 juli 1856, lappenkoopman, smid, † Alblasserdam, 24 april 1935, tr. Capelle aan den IJssel, 30 maart 1883 **Geertrui Sigmond**, geb. Alblasserdam, 2 nov. 1862, † ald. 8 jan. 1961, dr. van Michiel Arie en Trijntje den Bouw.
- XVI. **Michiel Arie Hoogendijk**, geb. Capelle aan den IJssel, 26 sept. 1884, lappenkoopman, stoffenhandelaar, veefokker † Moschga 9 nov. 1946, tr. Capelle aan den IJssel, 23 nov. 1910 **Johanna Cornelia van Linschoten**, geb. Kralingen, 22 aug. 1885, † Braunsberg 29 sept. 1945, dr. van Pieter en Teuntje Johanna van Leeuwen.
- XVII. Mr. **Pieter Hoogendijk**, geb. Rotterdam, 11 april 1916, † Rheden, 1 maart 1973, tr. 1e Kralingen, 4 april 1946 **Agatha Geertruida Maria Willemars**, geb. Barneveld, 13 jan. 1909, † Arnhem, 6 okt. 1969, gecrem. Dieren okt. 1969; tr. 2e omstr. 1971 **Adriana Theodora van den Berg van Saparoea** (Draagster Verzetshedenkingskruis), geb. Princenhage 13 sept. 1923, conservatrice in Kampen, † 6 okt. 1988, begr. Grave 10 okt. 1988.
- Uit het eerste huwelijk:
- XVIII. **Ingrid Hoogendijk**, geb. dec. 1948.

Hoogendijk

De naam Hoogendijk is uiteraard een toponiem. Deze dijk is gebouwd in de 13e eeuw in opdracht van graaf Willem II van Holland en verdedigt Holland tegen overstromingen door rivieren en de Noordzee. Willem Willemszoon Semaker (Hoogedijck), uit generatie IX is zeer waarschijnlijk de eerste geweest die Hoogendijk gebruikt als familienaam.

Hij was scheepsbouwer / werfeigenaar en woonde dichtbij de dijk in Capelle aan den IJssel in de buurtschap Keeten.

De 27 km lange Hoogendijk begint in Schiedam en loopt via Rotterdam richting Gouda (zie afbeelding 3). De oude naam van de dijk is Hoogendijk of De Hooge(n) Zeedijk; tegenwoordig is de dijk beter bekend onder de verzamelnaam Schielands Hoge Zeedijk.

Figuur 6 De ligging van de Hoge Zeedijk in Zuid-Holland

Figuur 7 Familiewapen Hoogendijk

De informatie over de oudste geslachten, de achtergrond van de naam en het familiewapen (figuur 7) zijn met toestemming van de heer C. Hoogendijk opgenomen.

Op zijn [website](#) zijn veel aanvullende gegevens over zijn familie te vinden.

Dit artikel verscheen in iets gewijzigde vorm in De Twee Kwartieren, tijdschrift van de NGV-afdeling Kempen- en Peelland.

Bronnen (behalve het boek)

[Historische Vereniging Capelle aan den IJssel](#)

[My Heritage](#)

[Website C. Hoogendijk](#)

[Genealogie Online](#)

[Wie Was Wie?](#)

[Het Oost-Pruisenoffensief](#) (Wikipedia)

'Oorlog voor de rechter' – een nuttige handreiking van het KNHG

[Louis Heinsman]

Eigenlijk had de redactie van 'Gooise Sporen' besloten om voorlopig nog maar geen aandacht te besteden aan de publicatie en de (zeer beperkte) openstelling van het 'Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging' (CABR) sinds 2 januari 2025. Er is nog steeds te veel 'gedoe' over dit archief.

In onze contacten met leden en andere geïnteresseerden in familiegeschiedenis merkten we echter dat er toch veel belangstelling is in en vooral veel onduidelijkheid is over deze problematiek. In dat kader willen we graag wijzen op de 'Handreiking' die het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap (KNHG) heeft gemaakt over dit onderwerp.

Openbaarheid en privacy

Over weinig archiefzaken is het afgelopen jaar zoveel te doen geweest als over het online beschikbaar maken van het CABR. Terwijl dat toch niet onverwacht kwam. De minister van Justitie besloot al in 2000 dat het archief in 2025 volledig openbaar zou worden. Onder de naam '**Oorlog voor de Rechter**' (OvdR) is er de afgelopen jaren aan gewerkt om dit tot stand te brengen door het Nationaal Archief (NA) en drie andere organisaties (het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, het Huygens Instituut en WO2Net).

Na de Tweede Wereldoorlog werden ongeveer 425.000 mensen in Nederland onderzocht in verband met mogelijke collaboratie met de Duitse bezetter. Naast de reguliere rechtspraak gebeurde dit binnen de 'bijzondere rechtspleging' die tot 1950 heeft bestaan. Zeer veel verschillende organisaties waren hierbij betrokken, van lokale opsporingsdiensten tot bijzondere gerechtshoven. De archieven van deze instellingen zijn in de jaren vijftig samengevoegd tot één groot archief. Dit CABR is 3,8 kilometer lang en bevat veel verschillende soorten documenten. Sommige zijn dun, maar andere bevatten wel honderden of zelfs duizenden pagina's: vonnissen, processen-verbaal (verslagen) van verhoren en getuigenverklaringen. Ook zitten er soms persoonlijke stukken in, zoals brieven, foto's en dagboeken.

Het CABR werd in 2000 overgebracht van het Ministerie van Justitie naar het NA. Het was toen een 'beperkt openbaar archief'. Alleen onder voorwaarden was het archief te bekijken, zoals toestemming vooraf en geen mogelijkheid om kopieën of foto's van de stukken te maken.

In 2025 zou daar dus een einde aan komen. Op 2 januari zouden op de website van OvdR de eerste acht miljoen scans online komen, nl. de scans van dossiers over zaken die voor de rechtbank zijn gekomen (de overige 24 miljoen scans zouden pas tussen juni 2025 en 2027 online worden geplaatst).

Maar de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) blokkeerde dat eind vorig jaar vanwege de privacy van mogelijk nog levende ouders of hun familieleden in die dossiers. Ook de Stichting Werkgroep Herkenning, een belangenorganisatie van families van indertijd onderzochte Nederlanders, stelde vraagtekens bij de gevolgen van openbaarmaking voor hun achterban.

Als gevolg hiervan is er op 2 januari slechts een namenindex gepubliceerd. De bijbehorende papieren dossiers kunnen mensen met een onderzoeksbelang op afspraak komen bekijken

in de studiezaal van het NA.

Sindsdien zijn er tot medio mei zo'n 16.000 dossiers opgevraagd door 3.500 familieleden. Het aantal klachten en meldingen bij het NA en de AP is zeer beperkt gebleven.

Van de kant van archiefinstellingen (inclusief het [NA](#)) en historici is er juist veel kritiek gekomen op de beperkte toegankelijkheid, maar ook op het feit dat nog slechts een beperkt deel van het CABR gedigitaliseerd is. Ook het [Centraal Joods Overleg \(CJO\)](#) is teleurgesteld over het besluit om de online openstelling uit te stellen: *"Deze beslissing verhindert directe toegang tot essentiële informatie voor Joodse overlevenden en nabestaanden die de geschiedenis van hun families willen reconstrueren."*

Noodoplossing

Ondertussen heeft Minister Bruins een wijziging van de Archiefwet aangekondigd die online publicatie van die oorlogsarchieven alsnog mogelijk moet maken, waarbij het aan de archivaris zou zijn om een afweging te maken tussen het privacybelang van nog levenden en het belang van openbaarheid.

Deze wetswijziging zou na het zomerreces naar de Tweede Kamer gaan. In afwachting van deze wetswijziging komen er **per 1 juli** als noodoplossing vijf beveiligde computers te staan in het NA. Hiermee kan dan al onderzoek gedaan worden in het gedigitaliseerde CABR (ongeveer een derde van de ruim 30 miljoen pagina's) door mensen met een onderzoeksbelang.

Het gaat vooral om dossiers over personen die voor een rechtbank zijn verschenen: de Bijzondere Gerechtshoven, de Tribunalen en de Bijzondere Raad van Cassatie. Tot 2027 wordt het digitale CABR verder aangevuld met nieuw gedigitaliseerde dossiers.

Onderzocht wordt ook hoe er ook beveiligde computers in de verschillende Regionaal Historische Centra (RHC) geplaatst kunnen worden.

Het is nog onduidelijk wat voor gevolgen de val van het Kabinet-Schoof heeft voor deze problematiek.

Handreiking

De Handreiking van het KNHG is te vinden op <https://knhg.nl/dossier-oorlog-voor-de-rechter>. Daar wordt ook vermeld dat er een [PDF-versie](#) beschikbaar is (de recentste is van 3 april 2025). In onderstaand kader tref je de inhoud van de Handreiking aan (per medio juni). [Overigens is ook op de website van [OvdR](#) de nodige informatie te vinden].

Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap

- [Inleiding](#)
- [Vraag 1](#): Kan ik door het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) precies te weten komen wat mijn familielid tijdens de oorlog heeft gedaan of meegemaakt?
- [Vraag 2](#): Waar kan ik nog meer op zoek gaan naar informatie over het oorlogsverleden van mijn familielid?
- [Vraag 3](#): Wat voor onderzoek is er al gedaan naar de bijzondere rechtspleging en het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR)?
- [Vraag 4](#): Was mijn familielid 'fout' in de oorlog?
- [Vraag 5](#): Hoe 'fout' was het gedrag van mijn familielid in de oorlog?
- [Vraag 6](#): Hoe valt het gedrag van mijn familielid tijdens de oorlog te verklaren?
- [Vraag 7](#): Wat is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR)?
- [Vraag 8](#): Is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) objectief?
- [Vraag 9](#): Waarom is er een onderzoek naar mijn familielid gestart binnen de bijzondere rechtspleging?
- [Vraag 10](#): Waarom staan de documenten in de dossiers in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) niet altijd op chronologische volgorde?
- [Vraag 11](#): Wat als er niets in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) over mijn familielid te vinden is?
- [Vraag 12](#): Op welke manieren verschilde de bijzondere rechtspleging van de gewone Nederlandse rechtspraak?
- [Vraag 13](#): Hoe ging het verder met mijn familielid nadat deze was onderzocht op collaboratie of hiervoor was veroordeeld?

Enige voorlopige ervaringen

Zoals waarschijnlijk heel veel landgenoten ben ik ook gaan zoeken op de website van OvdR. Als je een **plaatsnaam** intypt krijg je een overzicht van alle namen van mensen die voorkomen in het CABR, die in die plaats geboren zijn of daar aan het eind van de oorlog woonachtig waren. Maar natuurlijk ook iedereen die een plaatsnaam in zijn of haar achternaam heeft. Bij Hilversum krijg je bv. 4.281 treffers (waaronder twee mensen die Hilversum heten). Zo is gericht zoeken eigenlijk vooral zinvol als het om kleine plaatsen gaat (Ankeveen levert 29 namen op).

Een **achternaam** geeft natuurlijk veel preciezere informatie, maar als je op Jansen of De Vries zoekt, blijft het zoeken een hele klus.

Zoeken op mijn eigen achternaam is gelukkig eenvoudiger. Iedereen die in Nederland

Heinsman of Heinsmann heet, is familie. Het resultaat blijft dan ook beperkt. Toen ik het afgelopen januari probeerde, vond ik er tien: zeven Heinsman's en drie Heinsmann's. Daar zaten twee dubbelen in. De overgebleven acht kon ik uiteindelijk allemaal terugvinden in mijn stamboom (na enig zoeken, want de voornamen kloppen niet altijd). Inclusief een Heinsman die ik via Delpher.nl al eerder als blokleider van de NSB'er in Voorschoten had gevonden. Een kleine 'bijvangst' was het vinden van de overlijdensdata van een paar familieleden die nog niet in mijn stamboom stonden.

Op dit moment (medio juni) vind ik overigens (na aftrek van één dubbele) nog maar zes familieleden: drie mannen en drie vrouwen (waarbij de NSB'er één van de twee 'afvallers' is!).

Het opmerkelijkst zijn twee neven (beide achterneven van mijn vader), van wie de ouders rond 1900 als sigarenmaker naar Duitsland vertrokken. Van de één wist ik dat hij in 1908 in Duitsland geboren was, in 1913 met zijn ouders naar Denemarken emigreerde, in 1963 de Deense nationaliteit kreeg en begin jaren '80 in Spanje is overleden.

Van de ander (ook in 1908 in Duitsland geboren) wist ik dat hij evenals zijn vader altijd Nederlander is gebleven (tot zijn dood in 1967; zijn zoon is pas bij zijn huwelijk in 1957 Duitser geworden) en bijvoorbeeld ook in 1929 gewoon in Nederland zijn dienstplicht heeft vervuld.

Wil ik meer over hun dossiers weten, dan zal ik waarschijnlijk toch een afspraak in Den Haag bij het NA moeten maken.

Mochten er lezers zijn, die ondertussen uitgebreidere ervaringen hebben met het CABR en die willen delen, dan kunnen ze zich natuurlijk melden bij de redactie van 'Gooise Sporen'.

BHIC - Staten van oorlog

[Anne Schley]

Op de website van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) wordt een index aangeboden op de Staten van Oorlog. Een Staat van Oorlog is de begroting die het Staatse Leger jaarlijks indiende bij de Staten-Generaal.

Om te zoeken of je voorouder hierin voorkomt ga je naar:

<https://www.bhic.nl/onderzoeken/archieven>

rechtsonder op de pagina vind je dan Staatse militairen, klik hierop.

Dan kom je op deze pagina:

Omdat ik nog steeds op zoek ben naar Jan de Bruijn die op 9 februari 1707 in Utrecht trouwde met Geesje Tijhof, waarbij vermeld staat dat hij soldaat was in de compagnie van cap. Habercorn, zie onderstaande huwelijksinschrijving, vond ik het de moeite waard om eens naar deze website te gaan.

Alle velden		
Voornaam	j*an	
Achternaam	bru*n	
Plaats		
Periode		t/m

	<u>Voornaam</u> ▾	<u>Achternaam</u> ▲	<u>Aktejaar</u> ▾	<u>Soort akte</u> ▾
	Johan Diderick	Bruijninkhuijsen, van	1696	Persoon in Staten van Oorlog
	Johan Diderick	Bruijninkhuijsen, van	1695	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Bruin, le	1736	Persoon in Staten van Oorlog
	Johan	Bruin	1702	Persoon in Staten van Oorlog
	Johan	Bruin, de	1700	Persoon in Staten van Oorlog
	Jan Diderick	Bruinckhuijsen, van	1687	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1738	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1737	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1736	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1735	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1735	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1734	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1734	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1733	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1732	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1731	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1731	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1730	Persoon in Staten van Oorlog
	Jean	Brun, le	1730	Persoon in Staten van Oorlog
	Jan	Brun, le	1729	Persoon in Staten van Oorlog

De meesten hiervan kunnen van mijn voorouder zijn. Door bepaalde jaartallen uit te sluiten kom ik uit bij een persoon die tussen 1729 en 1738 vermeld staat. Dat zou kunnen kloppen want in 1728 is zijn vrouw overleden en misschien is hij toen weer het leger ingegaan.

Zoeken op Haber*orn

Zoeken op Haber*orn levert een hele lijst op en degene uit 1707 heeft als voornaam Caspar Christ.

Door nu te zoeken op: "*asp*r chr* haber*orn" is het resultaat 37 personen met die naam.

Inschrijvingen Meer informatie

Alle velden

Voornaam

Achternaam

Plaats

Periode t/m

Zoek Ga naar uitgebreid zoeken ^ Zoektips

Opnieuw zoeken

Soort akte ▼

Filter: Persoon in Staten van Oorlog x

37 zoekresultaten

sorteren op: laatste wijziging ▼ oplopend ▼

weergave:

1 2 > >

Kies bijvoorbeeld de laatste dan krijg je dit te zien.

Gaspar Christiaan
Habercorn, van
1737
Persoon in Staten van Oorlog

SVO_1700_1749 Staten van Oorlog

1737

Hollandt

Voetvolk

✕

...

Gaspar Christiaan van Habercorn

Datering: 1737

Soort akte: Persoon in Staten van Oorlog

Voornaam: Gaspar Christiaan

Tussenvoegsel: van

Achternaam: Habercorn

Aantal: 55

Bedrag: 882-5-

Ga naar dit stuk: [Gaspar Christiaan van Habercorn](#)

Zowel Jan de Bruin als Caspar Christiaan Habercorn komen meerdere malen voor bij de Compagnie Voetvolk oftewel de Infanterie.

De leiding van deze compagnie bestond uit: Gerlach van Doys – kolonel, Abrah. Francois – luitenant-kolonel, Pierre Charles de Conde – majoor

Een regiment stond onder leiding van een kolonel. Binnen het regiment was de rangorde als volgt: kolonel, luitenant-kolonel, majoor, kapitein, luitenant, vaandrig, sergeant, korporaal en soldaat.

De families Bicker, Dedel en Roëll (Sperwershof) in 's-Graveland

[Dik Jager]

In een vorig artikel ([Gooise Sporen van maart 2025](#)) schreef ik over het ontstaan van 's-Graveland en de buitenplaatsen Hilverbeek, Gooi- en Jagtlust die in handen waren van de families Six en Corver Hooft.

Figuur 1 Wapen van 's-Graveland

Een kort resumé:

's-Graveland is vanaf 1634 een soort polder die bestuurd wordt door een college van zes zogenaamde *hoofdingelanden*. In dat jaar zijn de 27 kavels verloot onder een aantal investeerders, meest Amsterdamse bestuurders. Voorwaarde is dat men minimaal 20 hectare land heeft en voldoet aan de vereisten in de afspraken (de Condiën) zoals het afgraven en het bouwen van minimaal twee woningen.

In 1641 krijgt 's-Graveland van de Staten van Holland al een eigen wapen (figuur 1). Hierop staat een gekroonde trapgans (grote trap, eigenlijk geen gans) die blijkbaar begin 17de eeuw veel voorkomt in deze streek.

De zes (hoofd)investeerders en eerste hoofdingelanden zijn:

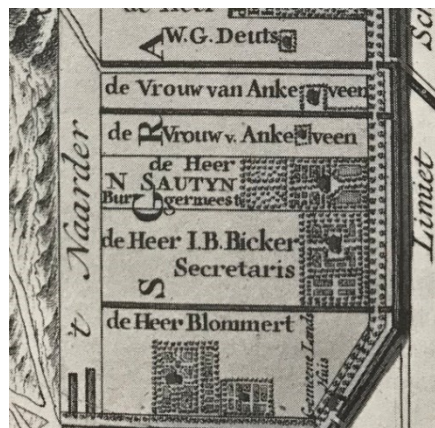
Lotnr.	koper(s)	kavel
1	Cornelis van Davelaer, heer van Pethem (Petten)	1, 2, 3A, 24, 25
2	Abel Matthijsz. Burgh (met Gerard Simonsz. Schaep)	3B, 4, 5, 18, 19
3	Benedictus Schaeck, heer van Ankeveen (met Pieter Cornelisz Hooft en Godert van Reede)	6, 7, 8A, 22, 23
4	Andries Bicker, heer van Engelenburg	8B, 9, 10, 20, 21
5	Reynier Pauw, raadsheer Hoge Raad van Holland	11, 12, 13A, 26, 27
6	Anthonis Oetgens, heer van Waveren	13B, 14, 15, 16, 17

Van Davelaer overlijdt al in 1636. De erfgenamen verkopen de kavels. Ook Hooft, baljuw van Gooiland, verkoopt na een half jaar zijn aandeel waarschijnlijk vanwege mogelijke belangenverstrengeling. Op de kavels verrijzen eerst arbeidershuizen, later boerderijen met een speciale vertrekken voor de landeigenaars. Al gauw bouwen deze buitenhuizen om het zomers benauwde en stinkende Amsterdam te ontvluchten.

Nu nog te bewonderen zijn de landhuizen Boekesteyn, Gooilust, Hilverbeek, Jagtlust, Schaepenburgh, Spanderswoud, Sperwershof, Swaenenburg, Trompenburgh, Wolfsbergen en de boerderijen Brambergen (1634), Stofbergen (1636) en In de Lonsvaerder (1673).

Sperwershof

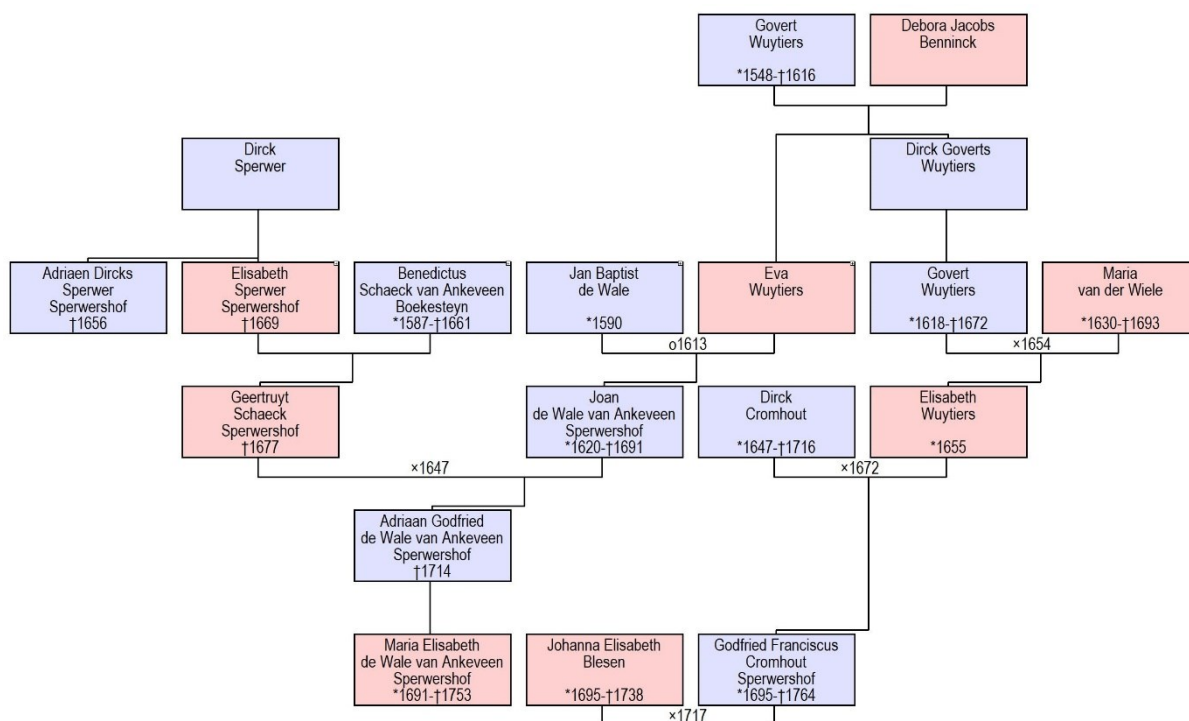
Dit artikel gaat over de buitenplaats **Sperwershof** op **kavel 8A** die Benedictus Schaeck na twee jaar aan zijn zwager Adriaen Dirckz. Sperwer afstaat (figuur 2). Daarmee is direct de naam verklaard.

Figuur 2 Detail uit De Schuttersmaaltijd van Bartholomeus van der Helst (1648). Van links naar rechts: Adriaen Sperwer en Benedictus Schaeck

*Figuur 3 Deze kaart (detail) is circa 1734.
Bij kavel 7 en 8 staat als eigenares Vrouwe
Elisabeth de Walé vermeld.
Het noorden is in deze figuur onderaan!*

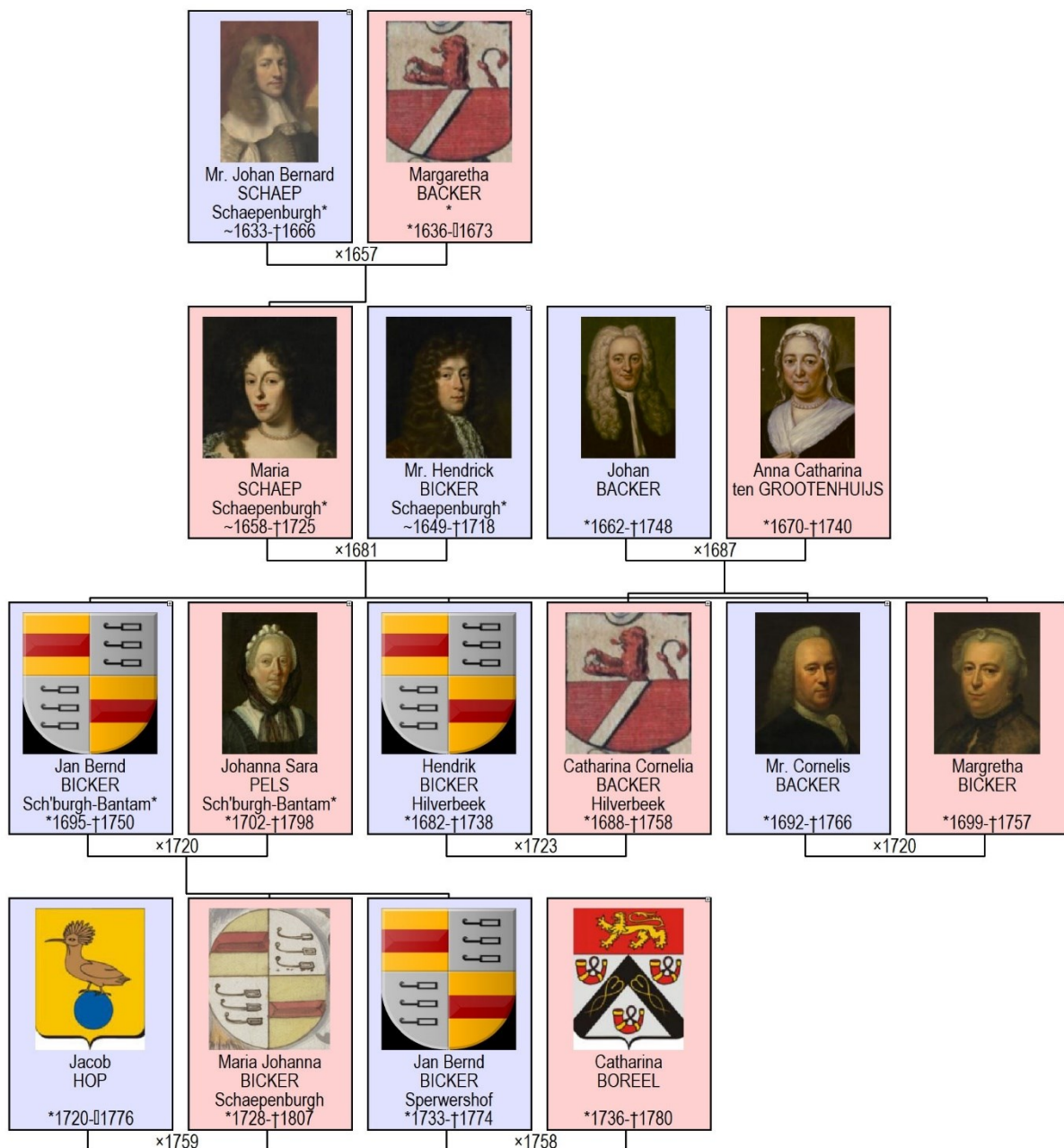
De geschiedenis van Sperwershof op kavel 8 is onlosmakelijk verbonden met de hofstede (Boekesteyn) en boerderij (Brambergen) op de buurkavels 6 en 7, eveneens eigendom van Benedictus Schaeck. Afstammelingen bezitten tot 1710 zowel Sperwershof als dit landgoed. Benedictus is bovendien heer van Ankeveen, een titel die tot 1753 via zijn achterkleindochter Vrouwe Marie Elisabeth de Walé (de Wael, de Wale) van Ankeveen in de familie blijft (figuur 3 en 4). Tot 1763 blijft Sperwershof op kavel 8A in het bezit van (aangetrouwde) familieleden van Adriaen Sperwer en Benedictus Schaeck (figuur 4).

Figuur 4 Geneagram van de eerste serie eigenaars van Sperwershof

De familie Bicker

In dat jaar 1763 verkoopt de laatste eigenaar Godfried Cromhout het buiten aan Jan Bernd Bicker, commissaris in Amsterdam. Diens gelijknamige vader Jan Bernd Bicker is al eigenaar van de nabij gelegen kavels 3B en 4. In 1681 trouwt grootvader Hendrick Bicker met de erfgename Maria Schaep van Schaepenburgh. Zij is een nakomeling van hoofdingeland Gerard Simonsz. Schaep, erfgenaam van Abel Burgh. Zo komt het landgoed Schaepenburgh bezit van de familie Bicker (figuur 5). Hendrick is enkele malen burgemeester van Amsterdam en is een achterneef van de eerste hoofdingeland Andries Bicker. En nu koopt dus een Bicker Sperwershof.

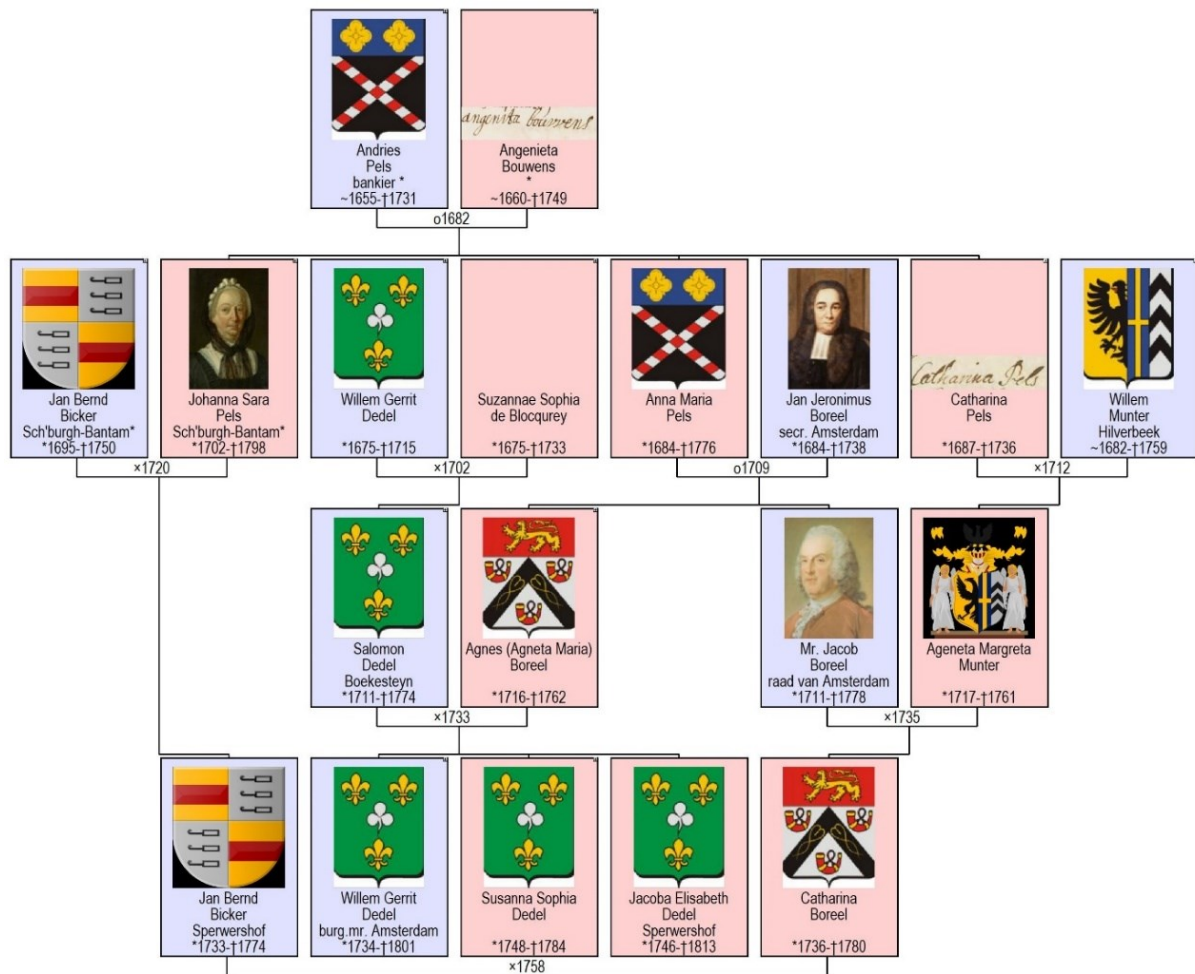

Figuur 5 Geneagram van de families Bicker en Backer

De families Dedel en Roëll

De koop is niet helemaal toevallig: de toekomstige buurman van Jan Bernd junior is Salomon Dedel, eigenaar van Boekesteyn en een oom van zijn vrouw. Deze Catharina Boreel is op haar beurt een dubbele achternicht van Jan Bernd junior omdat haar beide grootmoeders Pels volle zussen zijn van zijn moeder (figuur 6).

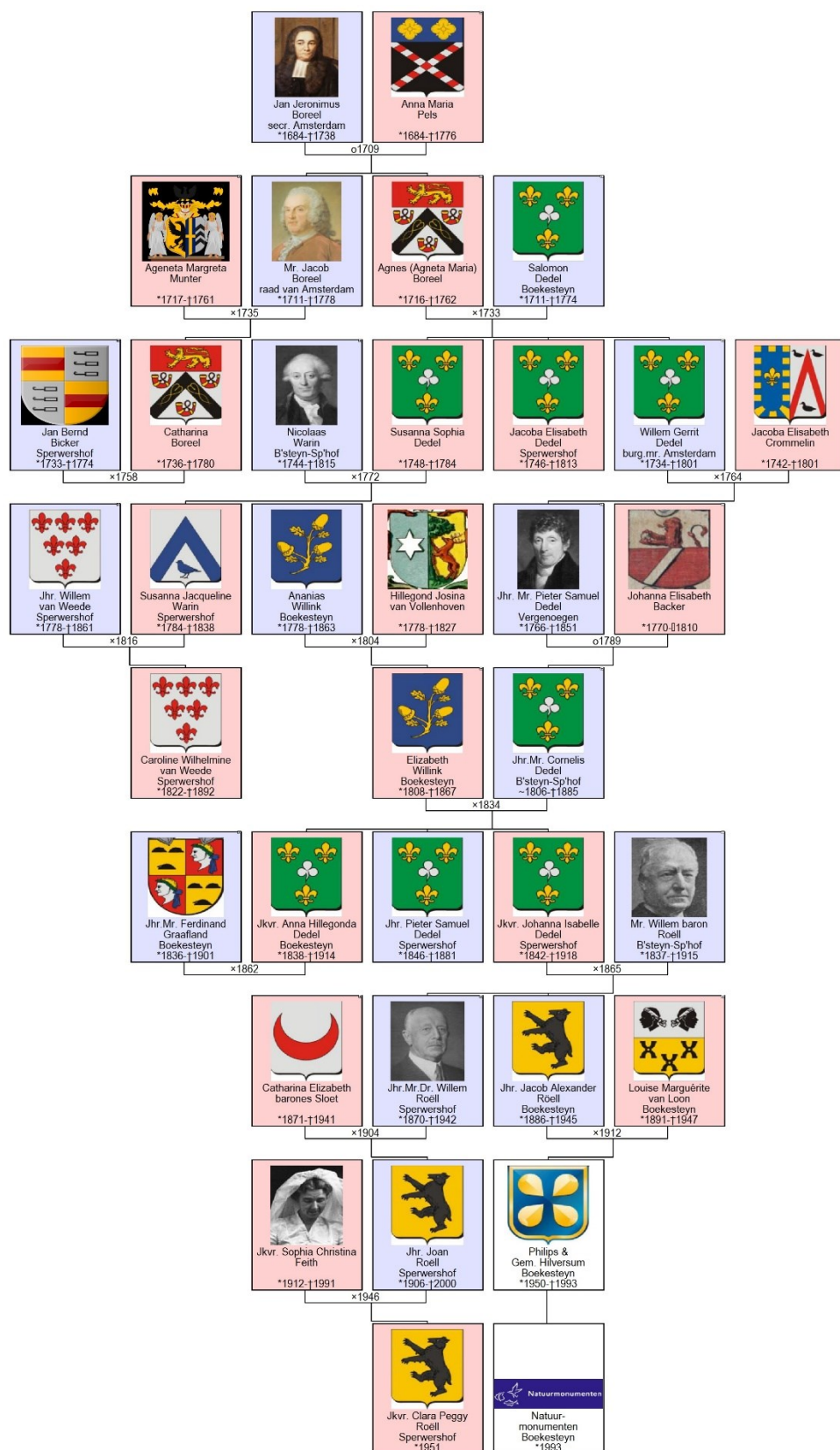
Sperwershof valt na het overlijden van Jan Bernd toe aan nichtjes van zijn vrouw: Susanna en Jacoba Dedel, dochters van Salomon Dedel (figuur 6). Daarna aan een dochter van Susanna Dedel, de gelijknamige Susanna Warin (figuur 7).

Figuur 6 Geneagram van de families Bicker en Dedel

Uiteindelijk koopt Pieter Samuël Dedel, de achter-achterkleinzoon van Salomon Dedel, in 1877 het landgoed terug van zijn achternicht Carolina van Weede en komt het weer in de Dedel-familie (figuur 7). Dat duurt nog geen 40 jaar, want in 1915 draagt Johanna Isabella Dedel Sperwershof over op haar man Mr. Willem, baron Roëll (ook wel Röell), die in dat jaar ook hofstede Boekesteyn verwerft.

Hij overlijdt in hetzelfde jaar; zoon Jacob Alexander wordt eigenaar van Boekesteyn en zoon Willem Frederik erft Sperwershof.

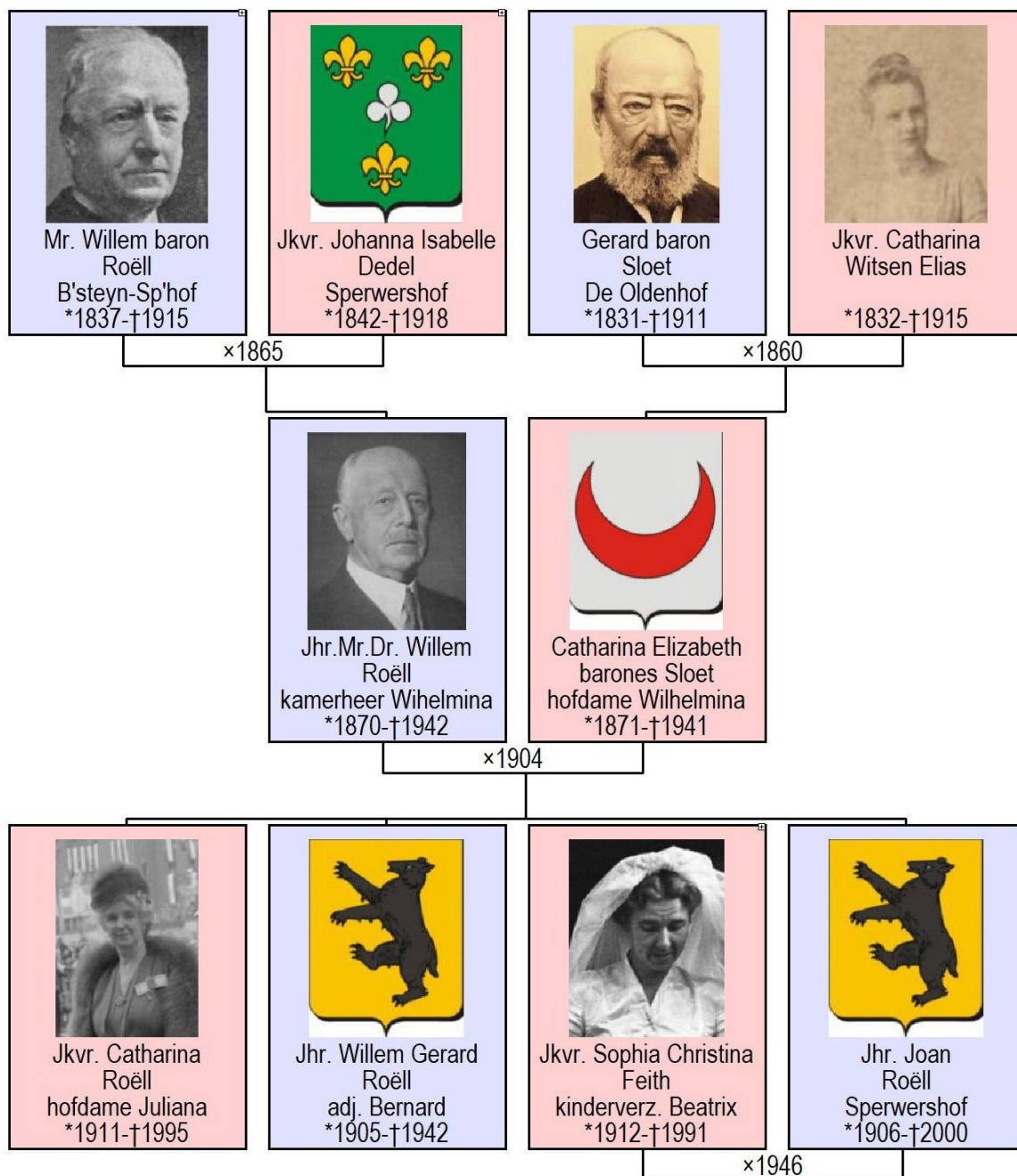

Figuur 7 Geneagram van de families Dedel, Warin en Roëll

Sperwershof en het Koninklijk Huis

De relatie tussen de familie Roëll en het huis van Oranje mag niet onvermeld blijven. De zoon van baron Willem Roëll en twee dochters van baron Gerard Sloet zijn in dienst van de jonge koningin Wilhelmina (figuur 8). Zoon Willem Frederik Roëll trouwt met dochter Catharina Sloet. Het paar krijgt kinderen in dezelfde leeftijd als Juliana. Koningin Wilhelmina regelt dat zij tijdens haar jeugd regelmatig op Sperwershof kan spelen. Er ontstaat een langdurige vriendschap met Catharina Roëll. Deze wordt haar hofdame, bruidsmisje en later particulier secretaresse.

Haar schoonzusje Sophia Feith wordt de verzorgster van prinses Beatrix. Regelmatig logeert de Juliana na haar huwelijk met Bernard op Sperwershof.

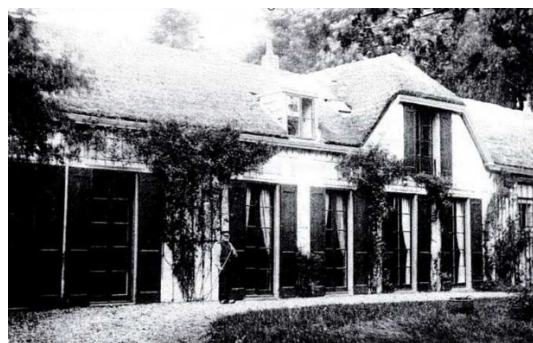

Figuur 8 In dienst van Hare Majesteit

Eigenaars Sperwershof

eigenaar	van	tot	opmerking
Adriaan Sperwer	1634-	ca 1660	
Elisabeth Sperwer	ca 1660 -	1665	dr. van Adriaan Sperwer
Joan de Wale	1665-	1691	man van Elisabeth Sperwer
Adriaan G. de Wale	1691-	1702	zn. van Joan de Wale
Maria E. de Wale	1714-	1753	dr. van Adriaan de Wale
Godfried F. Cromhout	1753-	1763	erfenis
Jan Bernd Bicker	1763-	1774	aankoop
Jacoba E. Dedel	1774-	1813	erfenis, nicht Jan B. Bicker
Nicolaas Warin	1775-	1815	man van Jacoba E. Dedel
Susanna J. Warin	1815-	1838	vr. van Willem van Weede
Willem van Weede	1838-	1861	man van Susanna J. Warin
Caroline W. van Weede	1861-	1877	dr. van Willem van Weede
Pieter Samuël Dedel	1877-	1881	aankoop, achterneef J.E Dedel
Cornelis Dedel	1881-	1885	zoon van Pieter S. Dedel
Johanna I. Dedel	1885-	1915	dr. van Cornelis Dedel
Willem Roëll	1915-	1915	man van Johanna I. Dedel
Willem Frederik Roëll	1915-	1942	zn. van Willem Roëll
Joan Roëll	1942-	2000	zn. van Willem Frederik Roëll
Clara Roëll	2000-	heden	dr. van Joan Roëll

In 1880 laat Pieter Samuël Dedel het oude één verdieping tellend huis afbreken en zet een nieuw huis neer (figuur 9).

Figuur 9 Links het oude huis voor 1880, rechts het door P. S. Dedel gebouwde huis.

Zijn achterneef Joan Roëll laat dit huis in 1951 slopen en zet er nieuwe huizen voor in de plaats (figuur 10).

Figuur 10 Het huidige Sperwershof

Zijn afstammelingen wonen er tot op de dag van vandaag (figuur 10 en 11). Tot 2023 houdt mevrouw Clara Roëll een Bed & Breakfast in een van de gebouwen. Op het landgoed is ook een moes- en theetuin gevestigd, die op vrijdag en zaterdag te bezoeken zijn (www.sperwershof.nl). Tevens is er een bloembinderij die regelmatig cursussen organiseert. Dit artikel is in gewijzigde vorm verschenen in het februarinummer van De Historie, orgaan van de HK In de Gloriosa.

Literatuur

De buitenplaatsen van 's-Graveland (H. Tromp en J. Six)

Late regenten (J. F. van Lennep)

400 jaar 's-Graveland (red. I. de Ronde)

Websites

onh.nl/verhaal/sperwershof

www.tgooi.info/wijdemeren/sperwershof.php

nl.wikipedia.org/wiki/Sperwershof

www.sperwershof.nl

www.buitenplaatsenin nederland.nl/graveland-sperwershof.html

Afbeeldingen

Figuur 1 Polderarchief 's-Graveland in Waterschap Amstel en Vechtstreek 23

Figuur 2 Rijksmuseum De Schuttersmaaltijd (B. van der Helst)

Figuur 3 Fragment kaart H. Post (uitgave R. en I. Ottens); coll. Six Amsterdam

Figuur 4 t/m 8 De geneagrammen zijn door de auteur gemaakt met GensDataPro..

Figuur 9 links Foto eigendom (erven) Jhr. Ir. J. Roëll te 's-Graveland

Figuur 9 rechts Noord-Hollands Archief, Provinciale Atlas

Figuur 10 en 11 Wikimedia Commons fotograaf Peter van der Wielen

Zoekhulp online kranten

[Anne Schley]

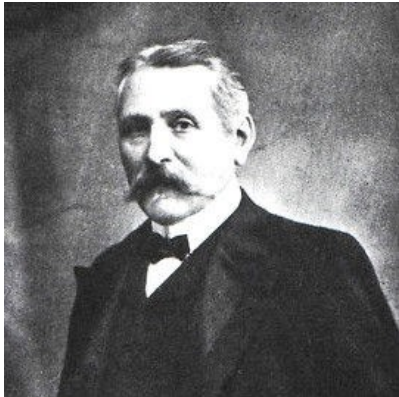
Bij het zoeken in online kranten gebeurt het nog wel eens dat je een voorouder niet kunt vinden, terwijl hij/zij er wel in staat. Zeker als het hele oude kranten zijn dan is bij het omzetten van de tekst een foutje ontstaan. Wat kan helpen is om bepaalde letters in een naam te vervangen.

Hieronder een lijstje van letters en cijfers die vaak verwisseld worden.

0	O
5	3
5	8
B	8
c	e
C	G
d	cl
D	G
D	O
D	0
E	F
e	o
G	6
g	q
h	b
H	B
h	k
h	n
I	T
i, l, 1, /	I
K	<
K	X
m	n
n	ri
nl	m
O	Q
R	B
r	n
rn	m
S	5
S	8
t	+
V	Y
v	y
Z	2
Z	7

De laatste ambachtsheer van Kortenhoef

[Anne Schley]

Bron: hk-kortenhoef.nl

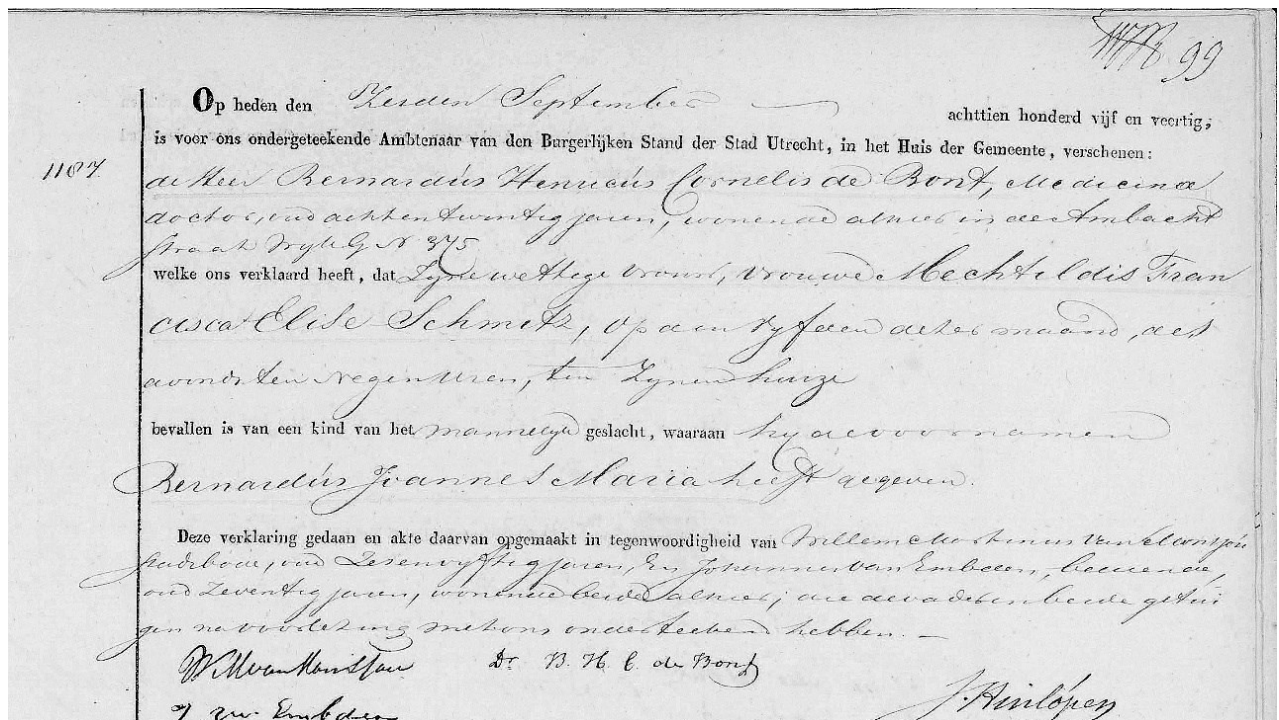
Met het begrip **ambachtsheer** werd in de Lage Landen vanaf ongeveer de 14e eeuw een persoon aangeduid die op basis van feodaal recht *heer* was over een bepaald gebied. Afhankelijk van gemaakte afspraken met de eigenaar van het gebied, had deze persoon bepaalde rechten en plichten ten aanzien van gebruik en beheer ervan. Welke deze rechten en verplichtingen waren verschilden van heer tot heer en veranderde door de loop der tijd. Het kon gaan om het recht de wateren te bevissen, bebossing te exploiteren, een molen te bouwen als aandrijving voor een zagerij of graanmaalderij, tol te heffen, een markt te organiseren of een beschermingswal om een nederzetting te bouwen. Maar het kon ook gaan om rechten en plichten in bestuur, regelgeving, rechtspraak en handhaving. Bij de plichten ging het vaak om militaire bijstand, het bieden van bescherming aan de mensen die het land bewerkten en betalingen in natura of geld.

Het ging in dit geval om een gebied dat naar plaatselijk gebruik met ambacht werd aangeduid, met als afgeleide woordvorm de ambachtsheerlijkheid.

Men noemt de rechten leenrechten omdat deze door de eigenaar van het gebied werden uitgegeven op basis van een juridische constructie die leenstelsel wordt genoemd (Latijn: feodaal stelsel). Deze rechtsfiguur werd eeuwenlang en wereldwijd op verschillende manieren gebruikt door machthebbers/grootgrondbezitters als verdienmodel en als manier om militaire ondersteuning te verzekeren. Wezenlijk aan de constructie is dat er geen eigendom wordt overgedragen, maar rechten verbonden aan eigendom worden geleend. Als de afgesproken looptijd van de lening voorbij was, vielen alle rechten en plichten weer terug aan de eigenaar. Er vond dus ook geen overerving plaats, tenzij dat was afgesproken of daarin werd toegestemd.

Als de persoon een vrouw was had deze de titel *ambachtsvrouw*.

De elfde en laatste ambachtsheer van Kortenhoef was Bernardus Joannes Maria de Bont, geboren op 5 september 1845 in Utrecht als zoon van Bernardus Henricus Cornelis de Bont (geboren 24-6-1817 in IJsselstein, overleden 1-2-1847 in Utrecht) beroep medicinae doctor en Mechtildus Francisca Elisa Schmitz (geboren 12-8-1819 in Amsterdam, overleden 29-7-1892 in Nieuwer-Amstel).

Bron: Utrechts Archief Toegangsnr. 481, Inventarisnr. 711-02, Aktenr. 1187, Scannr. 201

Militieregisters signalement

Lengte: 1 el 720 strepen

Aangezicht: ovaal

Voorhoofd: hoog

Oogen: blaauw

Neus: gewoon

Mond: idem

Kin: rond

Haar: bruin

Wenkbrauwen: idem

Merkbare teekenen: geen

Beroep: kantoorbediende

Bron: [Militieregisters, archiefnummer 5182, inventarisnummer 4292](#)

Hij trouwt op 30 juni 1870 in Amsterdam met Elisabeth Henriëtte Reiffert, geboren op 18 mei 1851 in Amsterdam als dochter van Marcus Henricus Reiffert medisch dokter en Maria Geertruida Hendriks.

Achtthonderd ⁰²

Op heden *den Heiligen Dinsdag*
 Zeventig, zijn voor ons ondergeteekende Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Stad
 Amsterdam, in het huis der Gemeente, verschenen, ten einde een Huwelijk aan te gaan

Bernardus Joannes Maria de Bont
 Zonde Gev. geboren te Leidschendam en woonende te Chier
 ten vier en twintig Jaar meerderjarige zoon van Ber-
 nardus Henricus Cornelis de Bont wed. en Auck-
 tildis Franciscus Elise Schmitz zonde. Gev. woonende
 alhier ten E. la

Elisabeth Henriette Rijffert zonde
 Gev. geboren en woonende te Chier. meerderjarige
 jaren minderjarige dochter van Marcus Henricus
 Rijffert wed. en Maria Geertruida
 Hendriks zonde. te Chier. ten anderen gte. E. la. Hier
 klaardende handen des Schied. gte. van de vaders
 den Bont voor ons tegenwoordig te tekenen in
 den E. la.

Noord-Hollands Archief te Haarlem, BS Huwelijk burgerlijke stand van de gemeente Amsterdam, Archiefdeel van (dubbele) registers van huwelijken v..., Amsterdam, archief 358.6, inventarisnummer 459, 30-06-1870, Huwelijksakten van de gemeente Amsterdam, 1870, aktenummer Reg. 6 fol. 82 en de Huwelijksbijlagen van de gemeente Amsterdam, 1870 deel 1, Reg. 6 fol. 82 afbeeldingen 2364 - 2370

Beroepen:

Directeur van de firma Wynand Focking in Amsterdam

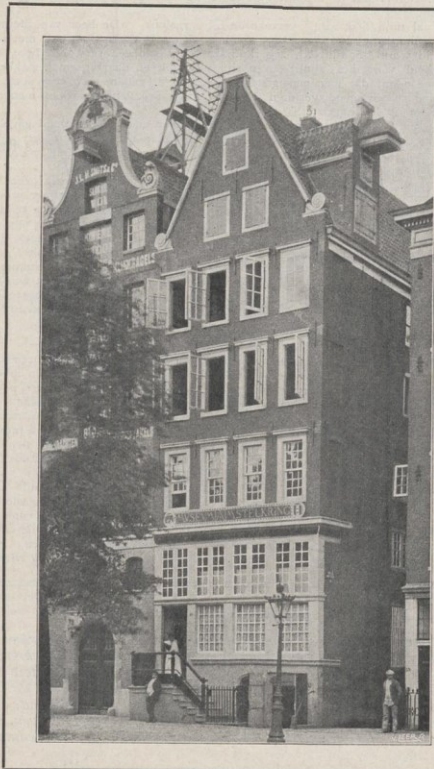
Bestuurslid van de Vereeniging Amstelodamum

Ambachtsheer van Kortenhoef

Het museum van de *Stichting Amstelkring* werd volgens notariële akte in 1887 gegrondvest door den inbreng van voorwerpen, welke betrekking hebben op de Katholieke geschiedenis van Amsterdam, en sedert den jare 1883 bijeenverzameld door den *Vriendenkring »Amstelkring*», opgericht door de navolgende heeren, alphabetisch genoemd:

BERNARD J. M. DE BONT, JOS. TH. I. CUYPERS, MR. W. P. A. HELLEGERS, MR. B. H. KLONNE, MR. ANT. C. M. LEESBERG, C. I. I. SCHMITZ. Dit zetal werd later aangevuld door de Heeren: MR. A. H. A. SMITS, JAN F. M. STERCK, J. B. WESTERWOUDT. Door overlijden en bedanken bestaat het bestuur thans uit de regenten:, 1^e conservator, MR. L. P. A. H. VAN CRANENBURGH,

Het gebouw, waar de voorwerpen thans tentoongesteld zijn, behoort onder de weinige monumenten welke onder de hand van den slooper niet zijn berweken. Het legt nog dagelijks getuigenis af van der vaderen liefde en trouw aan het aloude geloof. Immers, het museumgebouw was tot 1887 de hoofdkerk van Amstels katholieken, die, toen zij in 1578 schandelijk beroofd werden van hunne aloude St. Nicolaaskerk, in die troebele tijden stil en heimelijk in het achterhuis van het tegenwoordig gebouw de steile trap opgingen om hunne kerkelijke plichten te vervullen. Een zolderkamerje diende den God van hemel en aarde tot woonstede. Uit pieteit voor deze eerbiedwaardige traditie hebben conservatoren van den Amstelkring dan ook dit verscholen dakkamerje tot kapel ingericht.

DE HOOGEDELGESTRENGE HEER BERNARDUS J. M. DE BONT, GEHEIM-KAMERHEER VAN Z. H. DEN PAUS MET SPADA EN CAPPA, RIDDER IN DE ORDE VAN ORANJE-NASSAU, COMMANDEUR DER ORDE VAN DEN H. GREGORIUS DEN GROOTEN, COMMANDEUR DER ORDE VAN HET H. GRAF VAN JERUSALEM. † 8 SEPTEMBER 1908, EN HET GEBOUW VAN DEN AMSTELKRING, WAARVAN DE OVERLEDENE EERSTE CONSERVATOR WAS.

2^e conservator, JOS. TH. I. CUYPERS, Pastoor F. J. H. EVERS, voorzitter, G. W. CONST. OLDEWELT, secretaris, MR. ANT. H. A. SMITS, penningmeester, JAN F. M. STERCK, bibliothecaris.

Sinds jaren waren vele gewijde en ongewijde voorwerpen, welke tot de Katholieke historie der stad behoorden, spoorloos verdwenen of door onkunde erbarmelijk vernietigd. Te waken tegen verdere ondergang van zoodanige voorwerpen, ze door aankoop voor de Katholieken te behouden, ze ten toon te stellen, ten einde een zichtbare geschiedenis van het Katholieke Amsterdam uit het grijs verleden en den huidigen tijd voor oogen te hebben, ziet daar het doel dat de Vriendenkring beoogde.

Of de schoone taak, welke de Amstelkring op zich nam, met een gunstigen uitslag is bekroond? Volmondig gezegd, ja! Getuige het hoogst belangrijk museum, opgericht in een der oudste huiskerken van Amsterdam, genaamd kerkelijk Sint Nicolaas binnen de Veste, en in den Volksmond Het Haantje. Een vreemde naam, hooren wij zeggen. Toch niet. Het kerkje was gelegen op den hoek van de Heintje Hoeksteeg en had aldaar zijn ingang. Het dialect van de bewoners dier buurt was niet van het zuiverst Hollandsch en men sprak de ei uit als ai, van daar Haintje, later verbastert tot »Haantje».

Het begin der verzameling was klein, doch later is zij aanzienlijk vermeerderd door aankoop en door schenking van particulieren. Ook H. M. Koningin Wilhelmina gaf een blijk van Hoogstderzelver belangstelling. Het museum mocht ten geschenke ontvangen van »H. M. de Koningin-regentes namens H. M. Koningin Wilhelmina" het in marmer gehouwen beeld van den H. Ignatius van Loyola, dat ten tijde van koning Lodewijk zich bevond in de hoofdingang van het Koninklijk paleis op den Dam, doch later onder Koning Willem III van daar verwijderd werd. Ofschoon het meer dan levensgroot beeld niet uitmunt door fraaie vormen, zoo bestaat toch de overlevering, dat het gebeeldhouwd is door Quellinus, aan wiens werk Vondel verzen wijdde.

IN MEMORIAM BERNARD J. M. DE BONT

Speurend met wakend oog in 't levend heden,
Voelend tijds harteslag en nieuwen strijd,
Droomend toch schoonsten droom in 't schoon verleden,
Stond hij, eenling naief, in dezen tijd.

En wake zag 't gezeine in droom beleden,
Staeg nagestreefd met onbedwingbre vlijt....
Doch 't schoonst beleefde in droom, waarvoor gestreden
In wake, bleef de Kerk gebenedijd:

Hem, steun der Amstel-koopsteê, was dier stede
Aloude Roomsche trouw en Roomsche zede
Waardigst de krone, die zij dragen mag....

En zag niet vaak zijn droomend oog 't nabije
Herrijzen dier vergane illustre abdije
Wier verre glans verblijdde nog z'n dag?

EDUARD BROM.

Van het fraaie portret van Z. H. Pius X in staatsiegewaad hebben wij op carton afdrucken laten maken. Tegen inlevering van den bon, die op den omslag voorkomt, met bijvoeging van dertig cents in postzegels, zenden wij die franco aan onze lezers.

Stoomdruk LUTKIE & CRANENBURG, 's Bosch.

Publicaties:

- *De voormalige Amsterdamsche vrouwenkloosters*, Bijdr. gesch. Bisdom Haarlem 1898
- *De Oude of St. Nicolaaskerk te Amsterdam, hare kapellen, altaren en fundatiën*, Bijdr. gesch. Bisdom Haarlem 1899
- *Genealogische en biographische meedeelingen over de voorouders en afstammelingen van Joost Buuck Sybrantsz.*, Amsterdam 1901
- *De Ambachtsheerlijkheid Kortenhoef*, dit is te vinden op [Delpher](#), Amsterdam 1902
- *De regale abdij van Egmond, haar stichting, bloei en verwoesting*, Amsterdam 1905

Hij overleed op 8-9-1908 in Amsterdam en werd op 12-9-1908 begraven op de R.K. begraafplaats Buitenveldert in Amsterdam.

Bronnen:

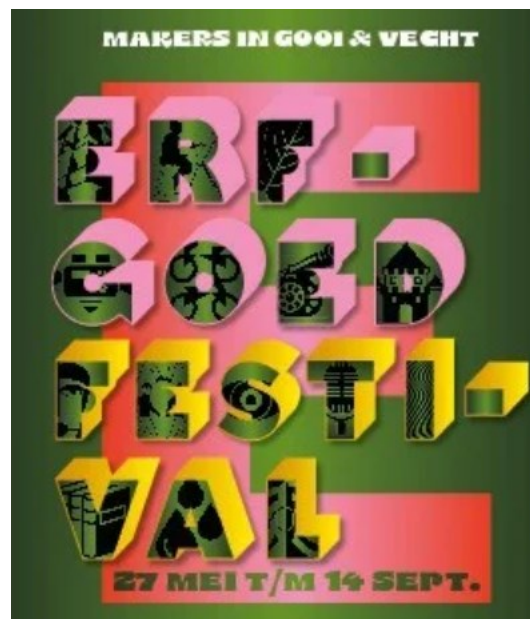
<https://hk-kortenhoef.nl/wp-content/uploads/2022/09/1996-1.pdf>
<https://www.amsterdam.nl/stadsarchief/>
<https://hetutrechtsarchief.nl/>
<https://noord-hollandsarchief.nl/>
<https://www.openarchieven.nl/>
<https://www.delpher.nl/>
<https://nl.wikipedia.org/wiki/>

Erfgoedfestival Makers in Gooi & Vecht

[LH]

Deze zomer staan “Makers in Gooi & Vecht” centraal tijdens de derde editie van het Erfgoedfestival Gooi & Vecht, dat in de hele regio plaatsvindt van 27 mei tot en met 14 september

Tijdens het festival ligt de nadruk op hoe makers van divers pluimage met hun creativiteit, vindingrijkheid en originaliteit de regio door de eeuwen heen hebben gevormd en nog steeds vormen.

Op een [speciale website](#) vind je het uitgebreide programma van de samenwerkende musea en de vele erfgoedorganisaties in de regio met onder andere:

- Bijzondere tentoonstellingen over makers in de regio, van kunstenaars, fotografen, architecten tot vaklieden die de geschiedenis van Gooi & Vecht laten herleven. Inclusief een 'Maak het mee-expositie' waar hedendaagse makers hun kijk op het Gooische landschap en erfgoed tonen.
- [Fiets- en wandelroutes](#) die je door het Gooische landschap naar de mooiste historische locaties voeren.

- [Podcasts](#) & lezingen waarin de verhalen van makers tot leven komen. Daarbij is ook veel te vinden voor iedereen met interesse in familieonderzoek met een Gooise component (zoals de geschiedenis van de Erfgooiers). Vooral interessant zijn natuurlijk de activiteiten van het **Archief Gooi en Vechtstreek**, die handig zijn samengevat in onderstaand overzicht. Bij het uitkomen van deze 'Gooise Sporen' is helaas het eerste deel net afgelopen, maar er volgt nog meer in zowel in Hilversum als in Naarden.

	AGENDA Archief Gooi en Vechtstreek
Naarden 13 t/m 15 juni 10:30-17:00 13 t/m 15 juni 11:00 en 13:00 14 en 15 juni 15:00	Thema 'De Erfgooiers' Pop-up tentoonstelling Rondleidingen archiefbewaarplaats Workshops kalligrafie (vanaf 6 jaar)
Hilversum 23 juli 11:00 en 14:00	Thema 'Kunstenaarsdorpen Laren en Blarcium' Rondleidingen archiefbewaarplaats
Naarden 22 t/m 24 augustus 10:30-17:00 22 t/m 24 augustus 11:00 en 13:00 23 en 24 augustus 15:30	Thema 'Fluweelwerkers en Zijdeweversbus' Pop-up tentoonstelling Rondleidingen archiefbewaarplaats Workshops 'kragen maken' (vanaf 6 jaar)
Meer weten? Ga naar archiefgooienvechtstreek.nl	

Op [Archief Gooi en Vechtstreek](#) en [Visit Gooi & Vecht](#) is alle informatie te vinden over de diverse activiteiten en de aanmeldingsmogelijkheden voor de rondleidingen. De opening van de Rondreizende Tentoonstelling Erfgoedfestival 2025 met als thema

"Makers in Gooi & Vecht" vond plaats op 10 juni jl. in de Bibliotheek Bussum, zie de website van de [Stichting Tussen Vecht en Eem](#).

Deze tentoonstelling is daar de komende twee weken te zien, daarna wordt hij verplaatst naar een volgende locatie.

Evenementen in 2025

10 sep 2025 20:00-22:00 – Bijeenkomst Bethlehemkerk Hilversum

9 okt 2025 10:00-12:00 – Lezing familiegeschiedenis Bibliotheek Hilversum

30 okt 2025 14:00-16:00 – Stamboomsprekkuur Bibliotheek Hilversum

8 nov 2025 14:00-16:00 – Bijeenkomst Bethlehemkerk Hilversum

19 nov 2025 10:00-12:00 – Lezing familiegeschiedenis Bibliotheek Huizen

8 dec 2025 14:00-16:00 uur – Stamboomsprekkuur Bibliotheek Huizen

Voor alle landelijke NGV cursussen en evenementen kijk op: ngv.nl/academie

Ledenaantal

Het ledenaantal bedraagt: 140

Colofon

Nederlandse Genealogische Vereniging. Opgericht 1 juli 1946.

Correspondentieadres: NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik

Bibliotheek en andere diensten: Kosterijland 3, 3981 AJ, Bunnik

Openingstijden: 1e en 3e donderdag en 2e zaterdag van de maand van 10:00-16:00 uur op afspraak.

Afdeling Gooiland. Opgericht 30 maart 1949.

De afdeling omvat de gemeenten met de postcodes: 1200 t/m 1279, 1400 t/m 1419 en 3630 t/m 3639.

Dit zijn de (deel)gemeenten Hilversum, Loosdrecht, Kortenhoef, 's-Graveland, Ankeveen, Laren, Blaricum, Huizen, Naarden, Bussum, Nieuwersluis, Loenen a/d Vecht, Loenersloot en Vreeland.

Alle bijeenkomsten zijn in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, Hilversum.

Voor bereikbaarheid: <https://delichtbron.nl/contact/>

Dit afdelingsblad wordt digitaal toegezonden aan de leden van de NGV, afdeling Gooiland en aan de leden van andere afdelingen, die een bijkomend lidmaatschap zijn aangegaan.

Het blad verschijnt viermaal per jaar.

Gooise Sporen online: Koninklijke Bibliotheek ISSN: 2950-5607

Website afdeling Gooiland: <https://www.ngv-afdelingen.nl/goi/>

NGV-website: <https://www.ngv.nl/>

Deze afdeling is ook actief op Facebook als '[Ngv Gooiland](#)' en op X: @NGV_GOOI

(https://x.com/ngv_gooi) en op BlueSky :@ngv-gooi.bsky.social

(<https://bsky.app/profile/ngv-gooi.bsky.social>).

Bestuur:

Voorzitter: Louis Heinsman, Van der Zaenlaan 49, 1215 SJ, Hilversum, 035-6233785,

email: voorzitter-goi@ngv.nl

Secretaris: Dik Jager, Steijnlaan 13-B, 1217 JR, Hilversum

email: secretaris-goi@ngv.nl

Penningmeester: Maarten van Mourik, Neuweg 453, 1215 JC, Hilversum, 035-6219269

email: penningmeester-goi@ngv.nl

Redactie Afdelingsblad: Anne Schley-de Bruin, Zuidereinde 197, 1243 KW 's-Graveland

email: redactie-goi@ngv.nl

Webredactie: Anne Schley-de Bruin, email: webredacteur-goi@ngv.nl

Kopij: mocht u kopij willen aanleveren, dan is dat zeer welkom. Artikelen het liefst als platte tekst, dus zonder opmaak. Foto's en dergelijke separaat meesturen als jpg-bestand. Graag mailen naar: redactie-goi@ngv.nl